

*Robert
Gervénus
Märten*

Dr. Märten Luthers

Lilla Katekes

med

kort utveckling.

Stadsfäst genom Kongl. Maj:ts Mådiga Cirkulär
den 11 Oktober 1878.

Skolupplaga.

Lund 1878,
C. W. A. Gleerups Förlag.

Doktor Mårten Luthers
Lilla Katekes.

Första Hufvudstycket.

Tio Guds Bud.

Första Budet.

Du skall inga andra gudar hafwa
för mig.

Swad är det?

Wi skola frukta och älska Gud öfwer
allting och sätta all tro och lit till
honom.

Andra Budet.

Du skall icke mißbruka Herrens
din Guds namn;

ty Herren skall icke låta honom
blifwa ostraffad, som hans namn
mißbrukar.

Swad är det?

Wi skola frukta och älska Gud,
så att wi icke bruka hans namn
till onda önskingar, swordom, wid-
steppelse, lögn och bedrägeri;
tan åkalla det i all nöd, bedja,
ta och lofwa.

Tredje Budet.

Tänk på, att du helgar hwilodagen.

Swad är det?

Wi skola frukta och älska Gud,

så att wi icke förakta predikan och Guds ord;
utan hålla det heligt, gerna höra och lära det.

Fjerde Budet.

Du skall hedra din fader och din moder,

på det dig må wäl gå och du må länge lefwa på jorden.

Swad är det?

Wi skola frukta och älska Gud,
så att wi icke förakta eller förtörna våra föräldrar och herrar;
utan hålla dem i wördnad, tjena dem, lyda dem, älska dem och hafwa dem för ögonen.

Femte Budet.

Du skall icke dräpa.

Swad är det?

Wi skola frukta och älska Gud,
så att wi icke stada wår nästa till hans lif eller bryta mot honom;
utan hjälpa och biträda honom i alla faror och lefnadsbehof.

Sjette Budet.

Du skall icke göra hor.

Swad är det?

Wi skola frukta och älska Gud,
så att wi föra ett kyskt och tuktigt lefwerne både med ord och gerningar,
och att hwar och en älskar och ärar sin äkta maka.

Sjunde Budet.

Du skall icke stjäla.

Swad är det?

Wi skola frukta och älska Gud,
så att wi icke borttaga eller med falska waror och swel draga till oss wår nästas penningar och egodelar;
utan förhjelpa dertill, att hans gods och näring må förkofras och beskyddas.

Åttonde Budet.

Du skall icke bära falskt vittnesbörd emot din nästa.

Swad är det?

Wi skola frukta och älska Gud,
så att wi icke beljuga, förråda, baktaala eller illa beröfka wår nästa;
utan wi skola urskulda honom, tänka och tala wäl om honom och tyda allt till det bästa.

Nionde Budet.

Du skall icke hafwa lust till din nästas hus.

Swad är det?

Wi skola frukta och älska Gud,
så att wi icke listigt stå efter wår nästas arf eller hus, eller under sten ej lag och rätt tillegna oss det;
utan wi skola wara honom behjelplice, att han må sitt behålla och besitta.

Tionde Budet.

Du skall icke begära din nästas ustru, ej heller hans tjenare eller

hans tjenarinna, ej heller hans ore,
ej heller hans åsna, ej heller något
hwad honom tillhörer.

Swad är det?

Vi skola frukta och älska Gud,
så att wi icke draga, locka eller tubba
ifrån vår nästa hans hustru eller tjen-
stefolk m. m.;

utan förmana och tillhålla dem att
förblifwa och troget göra hwad deras
pligt fordrar.

Swad säger nu Gud om alla dessa bud?

Det säger han:

Jag Herren din Gud är en stark
hämnnare, den som söker fädernas
missgerning in på barnen allt in
till tredje och fjärde led, de som mig
hata;

och gör barmhertighet uppå många
tusende, som mig hafwa färd och håll
mina bud.

Swad är det?

Gud hotar att straffa alla dem, so-
öfwerträda dessa bud;

derföre skola wi frukta för ha-
straff, så att wi icke bryta mot hans b-

Men sin nåd och allt godt loft
han alla dem, som hålla dessa bud;

derföre skola wi älska honom, f-
trösta på honom och gerna lefwa e-
hans bud.

Andra Hufwudstycket.

Trois Artiklar.

Första Artikeln.

Om Gud Fader och Skapelsen.

Jag tror på Gud Fader, alls-
mäktig, himmelens och jordens sta-
pare.

Swad är det?

Jag tror, att Gud har skapat mig
och alla warelser, gifwit mig kropp och
själ, ögon, öron och alla lemmar, för-
nuft och alla sinnen;

och att han ännu håller det wid
magt;

derföre försörjer mig rikligen och dag-
ligen med kläder och föda, hus och hem
m. m. och med allt det jag till timlig
näring behöfwer,

samt beskärmar och bewarar mig för
stada, farlighet och allt ondt.

Och detta allt af sin blotta nåd och
faderliga godhet, utan all min förskyllan
eller wärdighet.

För hwilket allt jag är pliktig att
tacka och lofwa, lyda och tjena honom.

Det är wisseligen sant.

Andra Artikeln.

Om Guds Son och Återlös-
ningen.

Jag tror på Jesus Kristus, Guds
ende Son, vår Herre,

hvilken afslad är af den Helige
Ande, född af jungfru Maria, pint
under Pontius Pilatus, försäst,
död och begrafwen,

nederstigen till helwetet, på tredje
dagen uppstånden igen ifrån de
döda, uppstigen till himla, sittande
på allsmäktig Guds Faders högra
hand, dädan igenkommande till att
döma lefwande och döda.

Swad är det?

Jag tror, att Jesus Kristus, sann
Gud, född af Fadern i ewighet, och
tillika sann menniska, född af jungfru
Maria, är min Herre,

hvilken förlossat, förwärswat och wun-
nit mig, förtappade och förbömda men-
niska, ifrån alla synder, ifrån döden
och djefwulens wäld,

ide med guld eller silfwer, utan med
sitt heliga och dyra blod och med sitt
ostylldiga libande och död;

på det jag skall wara hans egen,
blifwa och lefwa under honom i hans
rike och tjena honom i ewig rättfärdig-
het, ostuld och salighet, såsom han är
uppstånden ifrån döden, lefwer och re-
gerar i ewighet.

Det är wisserligen sant.

Tredje Artikeln.

Om den Helige Ande och Hel-
gelsen.

Jag tror på den Helige Ande;
en helig, allmännelig kyrka, de
heligas samfund;
syndernas förlåtelse,
de dödas uppståndelse
och ett ewigt lif.

Swad är det?

Jag tror, att jag icke af mitt eget
förnuft eller kraft kan tro på Jesus
Kristus, min Herre, eller komma till
honom;

utan den Helige Ande har kallat mig
genom ewangelium, upplyst mig med
sina gåfwor, helgat och behållit mig i en
rätt tro;

såsom han kallar, församlar, upply-
ser, helgar hela kristenheten på jorden
och i Jesus Kristus behåller och be-
warar henne i en rätt tro.

I hvilken kristenhet han dagligen och
mildeligen förlåter mig och alla trogna
alla synder,

och skall på den yttersta dagen upp-
wäcka mig och alla döda,

samt gifwa mig och alla trogna i
Kristus ett ewigt lif.

Det är wisserligen sant.

Tredje Hufwudstykket.

Herrens Bön.

Fader vår, som äst i himlom.

Swad är det?

Gud will härigenom med mildhet uppmuntra oss, att wi skola tro, att han är vår rätte fader och wi hans rätta barn;

på det wi skola bedja honom tröste-
ligen och med all tillförsigt, såsom goda barn sin älskelige fader.

Första Bönen.

Helgadt warde ditt namn.

Swad är det?

Guds namn är i sig sjelf heligt;
men wi bedja i denna bön, att det
äfwen må hållas heligt hos oss.

Huru sker det?

När Guds ord läres rent och klart,
och wi derefter lesa heligt, såsom Guds
barn egna;

det gif oss, käre himmelske Fader!
Men den som lärar och lesar annor-
lunda, än Guds ord lärar, han ohelgar
ibland oss Guds namn;

derför bewara oss, o himmelske Fader!

Andra Bönen.

Tillkomme ditt rike.

Swad är det?

Guds rike kommer väl af sig sjelf
vår bön förutan;

men wi bedja i denna bön, att det
må komma äfwen till oss.

Huru sker det?

När vår himmelske Fader gifwer oss
sin Helige Ande, att wi genom hans
nåd sätta tro till hans heliga ord,

så att wi lesa gudeligt här i tiden
och saligt i ewigheten.

Tredje Bönen.

Ske din wilje, såsom i himmelen,
så och på jorden.

Swad är det?

Guds goda och nådiga wilja sker väl
vår bön förutan;

men wi bedja i denna bön, att den
må ske äfwen hos oss.

Huru sker det?

När Gud bryter och förhindrar vår
lötsliga wilja och förtager allt ondt råd,
djefwulens och werldens anslag, hwilka
icke tillstäbja, att wi helga Guds namn,
och att hans rike må komma till oss;

och när han styrker och behåller oss
fasta i sitt ord och i tron i alla våra
lifsdagar.

Detta är hans goda och nådiga wilja.

Fjerde Bönen.

Vårt dagliga bröd gif oss i dag.

Swad är det?

Gud gifwer wäl utan wår bön dagligt bröd åt alla menniskor, jemwäl de onda;

men wi bedja i denna bön, att wi måtte erkänna denna Guds wälgerning och med tacksamhet undsā wårt dagliga bröd.

Swad är dagligt bröd?

Allt det som tillhör lifswets uppehålle och nödorst,

såsom mat och dryck, kläder, hus och hem, åker, bostap och bohag, gods och penningar, from maka, fromma barn, fromt tjenstefolk, god och trogen öfwerhet, god styrelse, god och tjenlig wäderlef, fred, hellsa, tuft och ära, goda wänner, trogna grannar och mera sådant.

Femte Bönen.

Och förlåt oss wåra skulder, såsom och wi förlåta dem oss skyldige äro.

Swad är det?

Wi bedja i denna bön, att wår himmelske Fader icke wille se till wåra synder och för deras skull wägra oss wår bön; ty wi äro icke värde det wi begära, kunna icke heller förtjena det;

utan att han wille gifwa oss det allsamman af sin nåd; ty wi synda i mångahanda måtto dagligen och förtjena intet annat än straff.

Så wilja och wi deremot af hjertat förlåta och gerna göra dem godt, som bryta mot oss.

Sjette Bönen.

Och inled oss icke i frestelse.

Swad är det?

Gud frestar ingen;

men wi bedja i denna bön, att Gud wille beskydda och bewara oss, att djefwulen, werlden och wårt eget kött icke må bedraga och förföra oss till wantro, förtwislan och andra swåra synder och laster;

men om wi dermed försökas, att wi då icke låta oss öfwerwinna, utan strida mot dem och ändtligen behålla segern.

Sjunde Bönen.

Utan fräls oss ifrån ondo.

Swad är det?

Wi bedja slutligen i denna bön, att wår himmelske Fader wille förlossa oss ifrån allt ondt och farligt både till kropp och själ, gods, heder och ära m. m.

och på sistone, när stunden är kommen, gifwa oss en salig hädanfärd och nådeligen taga oss af denna sorgedal till sig i himmelen.

Amen.

Swad är det?

Allt jag skall wara wiß derom, att sådana böner äro wår himmelske Fader behagliga och hörda af honom;

ty han har sjelf befallt oss bedja så,
och lofwat, att han will höra oss.

Amen, amen, det är: ja, ja, det
skall så ske.

Sjerde Hufwudstycket. Döpsens Sakrament.

I.

Swad är döpsen?

Döpsen är icke blott watten, utan
ett watten, förordnad genom Guds bud
och förbundet med Guds ord.

Swillet är detta Guds ord?

Det wår Herre Jesus Kristus säger
i Mattei sista kapitel:

Gån ut och lären alla folk, och
döpen dem i namn Faders och Sons
och den Helige Andes.

II.

Swad nytta medför döpsen?

Döpsen werkar syndernas förlåtelse,
frälsar ifrån böden och djefwulen
och giffwer ewig salighet
åt alla dem, hwilka tro det, som Guds
ord och löften innehålla.

Swilka äro dessa Guds ord och löften?

De, hwilka wår Herre Jesus Kristus
säger i Marci sista kapitel:

Den der tror och blifwer döpt, han
skall warda salig;

men den der icke tror, han skall
warda fördömd.

III.

Huru kan watten åstadkomma en så kraf-
tig werkan?

Wattnet werkar det wisserligen icke;
utan Guds ord, som är med och när
wattnet,

och tron, som omfattar det med wattnet
förenade ordet och förtröstar derpå;

ty utan Guds ord är det blott wat-
ten och ingen döpselse; men med Guds
ord är det en döpselse, det är: ett
nåderikt lifswets watten och ett bad till
ny födelse i den Helige Ande,

såsom aposteln Paulus säger till
Titus i det tredje kapitel:

Efter sin barmhertighet gjorde han
oss saliga genom den nya födelsens
bad och den Helige Andes förnyelse,
hwilken han öfwer oss rikligen
utgjutit hafwer genom wår Frälsare
Jesus Kristus,

på det wi stola rättfärdige warda
genom hans nåd och arfwingar blifwa
till ewinnerligt lif efter hoppet.

Det är ju ett fast ord.

IV.

Swad betydher denna döpselse i watten?

Den betydher, att den gamla menni-
skan hos oss skall genom daglig ånger

och bättring förqwäfwad och dödas med
alla synder och onda lustar

och en ny människa åter dagligen
framkomma och uppstå, hwilken i rätt-
färdighet och helighet skall lefwa för
Gud ewinnerligen.

Swär står det skrifwet?

Aposteln Paulus säger till Romarna
i det sjette kapitlet:

Wi äre begrafne med Kristus ge-
nom dopet i döden,

att, såsom Kristus är uppväckt
ifrån de döda genom Faderns här-
lighet, så skola och wi wandra i ett
nytt lefwerne.

Femte Hufwudstycket.

Altarets Sakrament.

I.

Swad är altarets sakrament?

Altarets sakrament är vår Herres
Jesu Kristi sanna lefamen och blod un-
der bröd och win,

och kristna till att äta och dricka,
af Kristus sjelf stiftadt och inrättadt.

Swär står det skrifwet?

Så skrifwa evangelisterna Mattens,
Markus, Lukas och aposteln Paulus:

Vår Herre Jesus Kristus i der
natt, då han förrådd wardt,

tog brödet, tackade, bröt det o-
ch gaf sina lärjungar och sade:

tagen och äten;

detta är min lefamen, som för
eder utgifwen warder.

Gören det till min åminnelse.

Samtalslunda tog han och kalfen,
tackade och gaf sina lärjungar och
sade:

tagen och dricken häraf alle;

denne kalf är det nya testamentet
i mitt blod, som för eder och för
många utgjutet warder till synder-
nas förlåtelse.

Så ofta som I det gören, gören
det till min åminnelse.

II.

Swad nyttja medför detta ätande och
drickande?

Det gifwa de orden tillkänna: för
eder utgifwen och utgjutet till
syndernas förlåtelse.

Remligen att syndernas förlåtelse, lif
och salighet genom dessa ord gifwas oss
i detta sakrament; ty der syndernas
förlåtelse är, der är också lif och salighet.

III.

Huru kan lefamligt ätande och drickande
åstadkomma en så kraftig werkan?

Ätandet och drickandet werkar det
Särligen icke,

huru orden, som här stå: för eder

utgifwen och utgjutet till syndernas förlåtelse.

Swilka ord, jemte det lekamliga ätandet och drickandet, äro det wäsentliga i detta sakrament;

ty den som sätter tro till dessa ord, han hafwer hwad de innehålla och lofwa, nemligen syndernas förlåtelse.

IV.

Swilken undfår detta sakrament wärdigt?

Att fasta och lekamligen bereda sig hör wäl till en utwärtas anständighet;

men wärdig och wäl beredd är blott den, som sätter tro till de orden: för eder utgifwen och utgjutet till syndernas förlåtelse.

Men den som icke tror dessa ord, utan twiflar, han är owärdig och ofkiälig, ty det ordet: för eder, fordrar idel trogna hjertan.

Kort Utveckling

af

Doktor Mårten Luthers Lilla Katekes.

Inledning.

1. Swarför kallas du kristen?

Jag kallas kristen, emedan jag genom dopet är upptagen i Jesu Kristi församling

och med församlingen tror och bekänner honom wara min Frälsare och Saliggörare.

2. Swarifrån hemtas undervisningen om det som hör till din kristendom?

Från bibeln eller den heliga skrift.

3. Swad är den heliga skrift?

Den heliga skrift är Guds ord, som genom den Helige Andes ingivelse är skrifwet af profeter, evangelister och apostlar,

och till undervisning, bättring, tröst och ewig salighet.

2 Petr. 1: 21. Ingen profetia är ännu framkommen af menniskowilja; utan de heliga Guds menniskor hafwa talat rörda af den Helige Ande.

2 Tim. 3: 16. All skrift, af Gud utgifwen, är nyttig till lärdom, till straff, till bättring, till tuktan i rättfärdighet.

Joh. 20: 31. Dessa äro skrifna, på det I tro skolen, att Jesus är Kristus, Guds Son, och att I genom tron skolen hafwa lif hans namn.

4. När har den heliga skrift blifwit öf-
gifwen?

Före Kristi födelse hafwa profeterne
skrifwit det gamla testamentet,

och efter Kristi födelse hafwa evange-
listerna och apostlarna skrifwit det nya
testamentet.

Hebr. 1: 1, 2. Herdom talade Gud ofta
och i mångahanda måtto till fäderna genom
profeterne; på det yttersta i dessa dagar haf-
wer han talat till öf genom Sonen.

Ap. G. 1: 8. Jesus sade till apostlarna:
I skolen undfå den Helige Andes kraft, som
öfwer eder komma skall, och skolen wara mina
wittnen.

5. Huru fördelas hufwudinnehållet af den
heliga skrift?

I lagen och evangelium.

6. Hvad förkunnar Gud genom lagen?

Genom lagen förkunnar Gud sin
heliga fordran, att wi skola wara helige
i hjerta och lefwerne.

Mis. 6: 8. Det är dig sagdt, menniska,
hwad godt är, och hwad Herren af dig äskar.

7. Hvad förkunnar Gud genom evan-
gelium?

Genom evangelium förkunnar Gud,
att han i sin stora kärlek gifwit öf sin
Son, vår Herre Jesus Kristus, på det
wi må warda frälste, helige och salige
genom honom.

1 Tim. 1: 15. Det är ett fast ord och
i all måtto wäl wärdt att man det anammar,
att Kristus Jesus är kommen i werlden till
att frälja syndare.

Första Hufwudstycket.

Tio Guds Bud.

2 Mos. 20 kap. 5 Mos. 5 kap.

8. Hvad äro tio Guds bud?

Tio Guds bud äro en af Gud ge-
nom Moses gifwen kort sammanfattning
af lagen.

9. Huru gaf Gud menniskan sin lag, innau
den uppenbarades i ordet?

I skapelsen inskref Gud sin lag i
menniskans hjerta.

10. Hwarigenom förnimma wi Guds lag
i vårt hjerta?

Wi förnimma Guds lag i vårt hjerta
genom samwetet, som bjuder och gillar
det goda, men förbjuder och fördömer
det onda.

Rom. 2: 14, 15. Om hedningarne, som
icke hafwa lagen, göra dock af naturen det
lagen innehåller; de samme, ändock de icke
hafwa lagen, äro de likwäl sig sjelfwa lag;
hwilka bewisa lagens werk wara skrifwet i
deras hjertan, der deras samwete bär dem
wittne och deras tankar, som sig inbördes an-
klaga eller öf ursaka.

11. Hwarför måste Guds lag uppenbaras
i ordet?

Guds lag måste uppenbaras i ordet,
emedan den i hjertat inskrifna lagen
blifwit fördunklad genom synden.

Rom. 5: 13. Synden war wäl i werlden
allt in till lagen; men der ingen lag är, der
aftas icke synden.

12. Hvad är hufwudsumman af lagens
bud?

Du skall älska Herren din Gud af

allt ditt hjerta och af all din själ och af all din håg.

Detta är det yppersta och största budet.

Det andra är detta likt: du skall älska din nästa som dig sjelf.

Matt. 22: 37—39.

5 Mos. 6: 5; 3 Mos. 19: 18.

Lagens Första Taffa.

Om kärleken till Gud.

13. Hvad är Gud?

Gud är en ande med alla de högsta fullkomligheter:

ewig och oföränderlig, allestädes närvarande, allsmäktig, allwetande och allwis, helig och rättfärdig, sannfärdig, god och barmhertig.

Joh. 4: 24. Gud är en ande; och de honom tillbedja, skola tillbedja honom i andan och i sanningen.

Pf. 90: 2. Förr än bergen wordo och jorden och werlden skapade bleswo, är du Gud af ewighet till ewighet.

Pf. 102: 28. Du blifwer såsom du är, och dina år taga ingen ände.

Pf. 139: 7. Swart skall jag gå för din anda, och hwart skall jag fly för ditt ansigte?

Pf. 115: 3. Vår Gud är i himmelen; han kan göra hwad han vill.

Öbr. 4: 13. All ting äro blotta och uppenbara för Guds ögon.

Öf. 28: 29. Herrens råd är underligt och går det härigen igenom.

Pf. 45: 8. Du älskar rättfärdigheten och hatar ogudaktigt wäsende.

Rom. 2: 6. Gud skall gifwa hwar och en efter hans gerningar.

Pf. 33: 4. Herrens ord är sannfärdigt, och hwad han lofwar, det håller han wisserligen.

Pf. 118: 1. Herren är mild och hans godhet warar ewinnerligen.

Pf. 103: 8, 10. Barmhertig och nådelig är Herren, tålig och af stor mildhet. Han handlar icke med oss efter våra synder och wedergäller oss icke efter våra misgerningar.

1 Joh. 4: 16. Gud är kärleken.

Första Budet.

Du skall inga andra gudar hafwa för mig.

14. Hvad förbjuder Gud i första budet?

Gud förbjuder i första budet afguderi.

15. Huru sker afguderi?

Afguderi sker derigenom, att man dyrkar beläten och skapade ting

eller eljest wid något i werlden så fäster sitt hjerta, att det drages ifrån Gud.

2 Mos. 20: 2—5. Jag är Herren din Gud. Du skall inga andra gudar hafwa jemte mig. Du skall icke göra dig något beläte, ej heller eljest någon liknelse, antingen efter det oswan till är i himmelen eller efter det nedre är på jorden, ej heller efter det som i watten är under jorden. Bed icke till dem och tjena dem icke.

Rom. 1: 25. Menniskorna hafwa förwandlat Guds sanning i lögn och hafwa ärat och

dyrkat de ting, som slapade äro, öfwer honom, som dem slapat hafwer, hwilken är wälsignad ewinnerligen. Amen.

Ser. 2: 13. Mig, som är en lefwande fälla, öfwergifwa de och göra sig brunnar, ja, usla brunnar, ty de gifwa intet watten.

16. Swad befaller Gud i första budet?

Gud befaller, att wi skola hafwa honom allena till vår Gud,

så att wi frukta och älska honom öfwer allting och sätta all tro och lit till honom.

Pred. 12: 13. Frukta Gud och håll hans bud; ty det hörer alla menniskor till.

1 Joh. 4: 19. Allskom Gud, ty han hafwer först älskat oss.

Pf. 84: 12, 13. Herren Gud är sol och stöld. Herren gifwer nåd och ära; de fromma skall intet godt fattas. Herre Zebaoth, såll är den menniska, som sig förlåter uppå dig.

17. När frukta wi Gud öfwer allting?

Wi frukta Gud öfwer allting, när wi icke rädas för något så mycket som för att göra Gud emot.

2 Mos. 20: 20. Guds fruktan skall wara för edra ögon, att I icke synden.

Pf. 111: 10. Herrens fruktan är wisshetens begynnelse.

Ap. G. 5: 29. Man måste mer lyda Gud än menniskor.

18. När älska wi Gud öfwer allting?

Wi älska Gud öfwer allting, när wi hålla honom för vårt högsta goda och gerna lyda hans bud.

Pf. 18: 2, 3. Hjertligen får hafwer jag dig, Herre, min starkhet: Herre, min flippa, min borg, min förtroffare: min Gud, min tröst, den jag mig wid håller: min stöld och min salighets horn och mitt bestånd.

1 Joh. 5: 3. Det är kärleken till Gud, att wi hålla hans bud, och hans bud äro icke swåra.

19. När sätta wi all tro och lit till Gud?

Wi sätta all tro och lit till Gud, när wi af allt hjerta förtrösta på hans ord och löften, så att wi af honom söka och wänta allt godt till kropp och själ.

Pf. 57: 2. Uppå dig tröstar min själ och under dina wingars skugga hafwer jag tillflykt.

20. Hur sammanhänger första budet med de följande buden i Guds lag?

Första budet omfattar alla de följande buden, så att wi icke kunna rätt hålla något Guds bud, om wi icke frukta och älska Gud och sätta vår tro och lit till honom.

Andra Budet.

Du skall icke misbruka Herrens din Guds namn,

ty Herren skall icke låta honom blifwa ostraffad, som hans namn misbrukas.

21. Swarför bör Guds namn för oss wara stort och heligt?

Gud har genom sitt namn gjort sig stort för oss; såsom vår Gud; och derför bör hans namn för oss wara stort och heligt såsom han sjelf.

N. 111: 9. Heligt och förträffligt är Guds namn.

Redspr. 18: 10. Herrens namn är ett stort och heligt.

fast flott; den rättfärdige löper dit och warde besträmad.

22. Hvad förbjudes i Guds andra bud?

I Guds andra bud förbjudes att lätt sinnigt nämna eller tala om Gud och i allmänhet att tanklöst, skrymtaftigt eller smädligt umgås med Guds ord och andra heliga ting.

Matt. 15: 8. Detta folket kalkas mig med sin mun och hedrar mig med sina läppar, men deras hjerta är långt ifrån mig.

Pred. 5: 1. Låt ditt hjerta icke hasta till att något tala inför Gud.

Ps. 74: 18. Fienden försmäddar Herren, och ett galeit folk lastar ditt namn.

23. Swartill pläga menniskor i synnerhet misbruka Guds namn?

Till onda önsknningar, swordom, widskrepelse, lögn och bedrägeri.

24. När brukas Guds namn till onda önsknningar?

Guds namn brukas till onda önsknningar, då någon önskar, att Gud wille låta något ondt komma öfwer honom sjelf eller öfwer andra.

Jak. 3: 10. Af samma mun går pris och bannor. Det bör icke, mine bröder, så wara.

25. Hvad är att swärja wid Guds namn

Att swärja wid Guds namn är att taga Gud till vittne och domare öfwer sig, att dermed bekräfta sitt tal.

2 Kor. 1: 23. Jag kallat Gud till vitt på min själ.

26. Swilla äro syndiga eder?

Syndiga eder äro hwarje mened, allt bedyrande wid Guds namn i dagligt tal

och allt swärjande wid det, som icke är Gud, ware sig wid djestwulen eller wid något annat.

3 Mos. 19: 12. I skolen icke swärja falskt wid mitt namn och ohelga din Guds namn; ty jag är Herren.

Matt. 5: 37. Edert tal skall wara: ja, ja; nej, nej. Hvad der öfwer är, det är af ondo.

Ser. 5: 7. Huru skall jag då wara dig nådelig, efter dina barn öfwer gifwa mig och swärja wid den, som ingen Gud är?

27. Hvad är att begå mened?

Att begå mened är att med ed bekräfta det som är osant eller owigt, bryta hwad man med ed lofwat eller ock wid edgång använda twetydigt tal eller annat swel.

28. När må en Kristen swärja wid Guds namn?

När Guds ära och menniskors wäl fordra det, må en Kristen afslägga ed, såsom trohetsed och embetsed, vittnesed och wärjemålsed.

Ser. 4: 2. Då skall du swärja utan skrymteri rätt och heligt: så wisst som Herren lofwer.

Ebr. 6: 16. Menniskorna swärja wid den der större är än de; och dem emellan blifwer en stånd på alla tråtor, om det stadfast blifwer med en ed.

29. Hvad är att bruka Guds namn till widskepelse?

Att bruka Guds namn till widskepelse är att genom Guds namn söka uträtta sådant, hwarom man icke har löfte i hans ord eller hwar till man efter hans wilja skulle bruka naturliga medel.

3 Mos. 19: 31. I skolen icke wända eder till spämän och frågen intet af de tednatydare.

30. Hur brukas Guds namn till lögn och bedrägeri äfwen på annat sätt?

Guds namn brukas till lögn och bedrägeri äfwen då man utgisswer falskt lära för Guds ord

eller döljer werldsliga och orena äf-
figter under skrymtaktigt nit för Guds ära.

Matt. 7: 15. Watten eder för de falska profeter, som komma till eder i fårakläder, men inwärtas äro de glupande ulfwar.

2 Tim. 3: 2, 5. Der wärda kommande menniskor, som älska sig sjelfwa, hafwand ett sten till gudaktighet, men des krafft för saka de; och sty sådana.

31. Hvad vill Gud lära oss genom den hotelse, han förenat med andra budet?

Genom denna hotelse vill Gud lär oss, att misbruket af hans namn är en swår synd, som icke undgår Guds dom äfwen om hon af menniskor anser ringa och lemnas ostraffad.

32. Hvad befäller Gud i andra budet?

Gud befäller, att wi skola med hjerta och mun bekänna honom,

åkalla honom i all nöd, bedja, tacka och lofwa.

Ex. 13: 15. Låt oss nu genom honom alltid offra Gud lofoffer, det är: läpparnas frukt, de hans namn bekänna.

Psal. 4: 6. Edert begär ware kunnigt inför Gud i all ting med bön, åkallan och tack-sägelse.

Ps. 103: 1. Lofwa Herren, min själ, och allt det uti mig är, hans heliga namn.

Tredje Budet.

Tänk på, att du helgar hwilodagen.

33. Hvilken är hwilodagen?

I gamla testamentet war den sjunde dagen, som är lördagen, förordnad till hwilodag;

men i nya testamentet är söndagen dertill helgad, emedan vår Herre Jesus Kristus på den dagen uppstod ifrån de döda.

2 Mos. 20: 8—11. Tänk uppå sabbatsdagen, att du helgar honom. Sex dagar skall du arbeta och göra alla dina gerningar; men på sjunde dagen är Herrens din Guds bbat. Då skall du intet arbete göra. Ty sex dagar hafwer Herren gjort himmel jord och hafwet och hvad der inne är, hwilade på sjunde dagen. Derföre wäl-
skade Herren sabbatsdagen och helgade ho-

1. App. 1: 10; Apg. 20: 7; 1 Kor. 16: 2.

34. Till hvad ändamål är hwilodagen oss giswen?

Hwilodagen är oss giswen, att wi skola på den dagen hwila ifrån jordiskt arbete

och med församlingen söka vår uppbyggelse i Guds ord och sakrament.

Hej. 20: 12. Jag gaf dem och min sabbat till ett tecken emellan mig och dem, på det de skulle lära, att jag är Herren, som dem helgar.

35. Hvad befaller Gud i tredje budet?

Gud befaller, att wi skola hålla hans ord heligt och sålunda använda hwilodagen till sitt heliga ändamål.

36. Hvad är att hålla Guds ord heligt?

Att hålla Guds ord heligt är att akta det såsom själens högsta skatt, gerna och med wördnad höra och lära det samt bewara det i troget hjerta, för att derefter ställa sitt lefwerne.

Pj. 119: 72. Din muns lag är mig täckare, än många tusen stycken guld och silfwer.

1 Tess. 2: 13. Då S anammaden af oss det predikade ordet om Gud, anammaden S det icke såsom människors ord, utan, såsom det sannerligen är som Guds ord.

Euf. 11: 28. Salige äro de, som höra Guds ord och gömma det.

Sak. 1: 22. Wären ordets görare och icke allenast hörare, bedragande eder sjelfwa.

37. Swarför säger Gud i tredje budet: tänk på?

Genom ordet: tänk på, vill Gud påminna oss, att wi, innan hwilodagen kommer, skola bereda oss att honom wärdigt begå.

2 Mos. 16: 23. S morgon är sabbat, den heliga hwilan Herranom.

Pj. 84: 3. Min själ längtar och trängtar efter Herrens gårdar.

38. Hvad förbjudes i Guds tredje bud?

I Guds tredje bud förbjudes att förakta predikan och Guds ord.

39. Swarigenom wisar en menniska förakt för predikan och Guds ord?

En menniska wisar förakt för predikan och Guds ord derigenom, att hon åsidosätter bruket af Guds ord samt använder hwilodagen till werldsliga arbeten eller tidsfördrif, som förhindra en andäktig gudstjenst.

Dröspr. 13: 13. Den som föraktar ordet, han förderfwar sig sjelf.

Ebr. 10: 24, 25. Låt oss akta på oss inbördes till att uppväcka till kärlek och goda gerningar, icke öfwergifwande vår församling, såsom somlige för sed hafwa.

40. Må då intet arbete förrättas på hwilodagen?

Det arbete, som kristlig kärlek förbrar, och man icke utan wäda kan uppfjuta, må äfwen på hwilodagen förrättas.

Mark. 2: 27. Sabbaten är gjord för människans skull, och icke människan för sabbatens skull.

Matt. 12: 12. Man må ju göra wäl på sabbaten.

Lagens Senare Tafla.

Om kärleken till vår nästa.

41. Swilken är vår nästa?

Alla människor, både wänner och ännar, kände och okände, fattige och rike.

Matt. 5: 44. Älsken edra ewänner, wäl-
signen dem som eder banna, gören wäl emot
dem som eder hata, bedjen för dem som göra
eder stada och förfölja eder.

2 Petr. 1: 5, 7. Så läggen eder nu der
om all winning, att I låten finnas i gud-
aktigheten broderlig kärlek, i broderlig kärlek
allmännelig kärlek.

42. Hur skola wi älska vår nästa?

Wi skola älska vår nästa såsom oss
sjelfwa.

Matt. 22: 39.

Matt. 7: 12. Allt det I nu wiljen men-
nisterna skola göra eder, det gören I ock dem.

Fjerde Budet.

Du skall hedra din fader och
din moder,

på det dig må wäl gå och du
må länge lefwa på jorden.

43. Swad förstås i fjerde budet med fa-
der och moder?

Med fader och moder förstås våra
föräldrar och herrar.

44. Swilla kallas här våra herrar?

Våra herrar kallas alla de menni-
skor, som jemte våra föräldrar, enligt
Guds ordning, hafwa faderlig magt
öfwer oss, såsom öfwerhet, lärare, hus-
bönder.

45. För hwad ändamål har Gud gifwit
våra föräldrar och herrar magt öfwer oss.

Gud har gifwit våra föräldrar och
herrar magt öfwer oss, på det de, så-
som Guds tjenare, skola faderligen wårda

sig om oss och hwar på sitt sätt be-
främja vår samna wälfärd.

Efes. 6: 4. I fäder, reten icke edra barn
till wrede, utan uppföden dem i tuft och Her-
rens förmaning.

Rom. 13: 4, 3, 4. Hwar och en ware öf-
werheten, som wäldet hafwer, underdånig; ty
ingen öfwerhet är utan af Gud; den öfwer-
het som är, hon är skickad af Gud. Will
du icke frukta för öfwerheten, så gör det godt
är, så får du pris af honom, ty han är Guds
tjenare dig till godo.

2 Kor. 5: 20. Wi äro sändningabud i
Kristi stad, ty Gud förmanar genom oss. Så
bedja wi nu i Kristi stad: låten försona eder
med Gud.

Kol. 4: 1. I herrar, hwad lika och rätt
är, det bewisen tjenarena, wetande, att I haf-
wen ock en herre i himmelen.

46. Swad befaller Gud i fjerde budet?

Gud befaller, att wi skola hålla våra
föräldrar och herrar i wördnad, tjena
dem, lyda dem, älska dem och hafwa
dem för ögonen.

Kol. 3: 20. I barn, waren edra föräldrar
lydiga i all ting, ty det tådes wäl Herren.

1 Petr. 2: 13, 14. Waren underdånige
all menskelig ordning för Herrens skull, ehwad
det är konungen såsom den öfwerste eller be-
fallningemännerna, såsom de der sände äro
af honom, de onda till straff, och de goda
till pris.

Ebr. 13: 17. Waren edra lärare lydige
och följ den; ty de waka öfwer edra själar,
såsom de der råkenstap göra skola, på det de
må göra det med fröjd och icke med suckan,
ty det är eder icke nyttigt.

Kol. 3: 22. I tjenare, waren lydige edra
fötteliga herrar i all ting, icke med tjenst

för ögonen, såsom menniskor till wilja, utan med hjertans ensaldighet och med gudsfruktan.

47. Swad är att hafwa föräldrar och herrar för ögonen?

Det är att äfwen i deras fränwaro hålla dem i wördnad och lyda dem, såsom om de wore närwarande.

48. Swillet löfte har Gud förenat med fjerde budet?

Gud lofwar, att lydnaden för fjerde budet skall medföra waraktig wälsignelse på jorden både för enskilda menniskor och för hela folk.

49. Swad förbjuder Gud i fjerde budet?

Gud förbjuder oss att i hjertat förakta eller med ord och gerning förtörna våra föräldrar och herrar.

Ordspr. 23: 22. Hör din fader, den dig födt hafwer; och förakta icke din moder, då hon gammal warder.

Rom. 13: 2. So sig sätter emot öfwerheten, han sätter sig emot Guds straffelse; men de som sätta sig deremot, de skola få en dom öfwer sig.

Femte Budet.

Du skall icke dräpa.

50. Swillen är den största timliga gäswa, som Gud har gifwit oss?

Den största timliga gäswa, som Gud har gifwit oss, är vårt lif; ty wi äro skapade till Guds beläte, och vår lifstid här på jorden är en wigtig och oerfätlig nådetid.

Job. 2: 4. Allt, det en man hafwer, låter han för sitt lif.

Rom. 14: 8. Leswa wi, så leswa wi Herren.

51. Swad förbjuder Gud i femte budet?

Gud förbjuder oss att förkorta eller skada vår nästas lif

och att genom wrede och hat, hämd och oförsonlighet bryta mot honom.

1 Mos. 9: 6. Den som utgjuter menniskoblod, hans blod skall också af menniskor utgjutet warda; förty Gud hafwer gjort menniskan efter sitt beläte.

1 Joh. 3: 15. Swar och en, som hatar sin broder, han är en mandräpare; och I weten, att hwar och en mandräpare hafwer icke ewinnerligt lif blifwande i sig.

Efes. 4: 31. All bitterhet och grymhet och wrede och rop och hädelse ware långt ifrån eder.

52. Har då Gud icke gifwit någon menniska magt öfwer andras lif?

Gud har gifwit öfwerheten magt att till lifwet straffa misdådare och med swärdet skydda samhället emot fiender.

Rom. 13: 4. Öfwerheten bär icke swärdet för gäswes, utan han är Guds tjenare, en hämnare honom till straff, som illa gör.

53. Swad befäller Gud i femte budet?

Gud befäller, att wi skola leswa fridsamt med vår nästa samt hjälpa och biträda honom i alla faror och lesnadsbehof.

Kol. 3: 12, 13. Så kläden eder nu, såsom Guds utkorade, helgon och älskelige, uti hjertans barmhertighet, wänlighet, ödmjukhet, saktmodighet, långmedighet, och nderdragon hwar gnan och förlåten hwar annan.

Matt. 5: 39. Är det så, att någon slår dig wid det högra kindbenet, så wänd honom och det andra till.

Es. 58: 7. Bryt den hungriga ditt bröd, och dem, som elände äro, haf uti hus; om du ser en naken, så kläd honom, och drag dig icke undan för ditt kött.

54. Huru skola wi, enligt femte budet, behandla vårt eget lif?

Wi skola icke förkorta eller skada vårt eget lif, utan wårda det såsom en gäfw af Gud och använda det till Guds ära.

Apk. 16: 28. Gör dig sjelf intet ondt.

Syr. 3: 27. Den som gerna gifwer sig uti fara, han förgås der utinnan.

2 Kor. 5: 15. Kristus är fördensfull döb för alla, att de som lefwa skola icke nu lefwa sig sjelfwa, utan honom, som för dem döb och uppstånden är.

55. Swilka äro de laster, som i synnerhet förkorta människans lif?

Fräsferi, dryckenskap, otuft.

Rom. 13: 13. Låt oss ärligen wandra, såsom om dagen, icke i fräsferi och dryckenskap, icke i lamrar och ofylhet.

Sjette Budet.

Du skall icke göra hor.

56. Af hwem är äktenskapet instiftadt?

Äktenskapet är instiftadt af Gud, som wid människans skapelse förordnade, att en man och en qwinna skulle såsom äkta makar lefwa tillsammans till inbördes bistånd samt sitt släktes förökelse och uppföstran.

1 Mos. 2: 18. Herren Gud sade: det är icke godt, att menniskan är allena; jag will göra honom en hjälp, den sig till honom hålla må.

1 Mos. 1: 28. Gud wälsignade dem och sade till dem: waren fruktsamme och föröklen eder och uppfyllen jorden.

Matt. 19: 5, 6. För den skull skall man öfwergifwa fader och moder och blifwa när sin hustru, och de tu warda ett kött. Så äro de nu icke tu, utan ett kött. Det nu Gud hafwer sammanfogat, skall menniskan icke åtskilja.

57. Swad förbjuder Gud i sjette budet?

Gud förbjuder icke blott äkta makars otrohet mot hwarandra,

utan all otuft ware sig i begär, tankar, ord, åthäfwor eller gerningar.

Ebr. 13: 4. Äktenskapet skall hållas ärligt ibland alla; men bolare och horlarlar skall Gud döma.

Matt. 5: 28. Swilken som ser på en qwinna till att begära henne, han hafwer allaredan gjort hor med henne i sitt hjerta.

Es. 5: 3, 4. Beseri och all flemhet låten ibland eder icke ens nämnda warda, såsom helgon tillhörer, och flemma ord eller gäckeri eller skämt, som icke höfwes, utan hellre tacksägelse.

58. Swad befäller Gud i sjette budet?

Gud befäller, att wi skola wara lyske i vårt hjerta samt föra ett tuftigt lefwerne både med ord och gerningar,

och att hwar och en, som i äkten-
skap stadd är, skall i all trohet älska och ära sin äkta maka.

1 Kor. 6: 19, 20. Weten I icke, att eder kropp är den helige Andes tempel? Pri-

sen nu Gud uti eder kropp och i eder ande, hwilka Gud tillhöra.

Efes. 5: 24, 25. Sålom församlingen är underdånig Kristus, så skola och hustrurna uti all ting wara sina män underdåniga. I män, älsken edra hustrur, såsom och Kristus älskade församlingen och hafwer utgifwit sig sjelf för henne.

Sjunde Budet.

Du skall icke stjäla.

59. Huru skola wi anse de jordiska egodelarna?

Wi skola anse de jordiska egodelarna såsom goda gåfwor, af hwilka Gud gifwit oss hwar sin affskilda del,

på det wi dermed skola till hans ära tjena hwarandra i kärleken.

Ps. 24: 1. Jorden är Herrens och hwad deruti är, jordens freis och hwad derpå bor.

Ordspr. 22: 2. Rike och fattige måste wara ibland hwar annan. Herren hafwer gjort dem alla.

60. Swad förbjuder Gud i sjunde budet?

Gud förbjuder oss att borttaga eller med falska waror och swel draga till oss vår nästas penningar och egodelar.

1 Tess. 4: 3, 6. Detta är Guds wilje, att ingen förtrycker eller swiker sin broder i någon handel; ty Herren är hämnaren öfwer allt detta.

Hes. 18: 8, 9. Den intet odtrar, den ingen frem winning tager, den icke hjälper till att göra orätt, den emellan menniskorna rätt dömer, den efter mina rättor wandrar och mina bud håller, så att han allwarligen gör derefter, det är en from man, han skall få lifwa, säger Herren, Herren.

Ser. 22: 13. We honom, den sin nästa för intet arbete låter och icke gifwer honom sin lön.

61. Swad befaller Gud i sjunde budet?

Gud befaller, att wi skola wara arbetsamme,

berwisa redlighet och rättrådhighet mot hwar man

samt förhjelpa vertill, att vår nästas gods och näring må förkofras och bestyddas.

Rom. 12: 11, 17. Wären icke tröge uti det I hafwen för händer; winnläggen eder om det som ärligt är inför hwar man.

Rom. 13: 7. Så gifwen nu hwar och en det I pligtige ären, dem skatt som skatt bör.

1 Petr. 4: 10. Wären tjenstaktige inbördes, hwar och en med den gåfwa, som han hafwer fått, såsom gode den margfaldige Guds nåds skaffare.

Luk. 16: 10. Den der trogen är i det minsta, han är och trogen i det mer är; och den i det minsta orätt är, han är och orätt i det mer är.

Åttonde Budet.

Du skall icke bära falskt vittnesbörd emot din nästa.

62. Huru skola wi anse ett godt namn och rykte ibland menniskor?

Wi skola anse ett godt namn och rykte såsom en dyrbar skatt för hwarje menniska, emedan glädjen och framgången i hennes fallelse deraf kan bero.

Ordspr. 22: 1. Rykte är kosteligare än

stor rikedom, och ynnest bättre än silfver och guld.

1 Kor. 9: 15. Jag wore hellre död, än att någon skulle min berömmelse om intet göra.

63. Hvad förbjuder Gud i åttonde budet?

Gud förbjuder oss att bära falskt vittnesbörd emot vår nästa, ehvad det sker wid domstol eller annanstädes.

64. Huru bäres falskt vittnesbörd emot nästan?

Falskt vittnesbörd emot nästan bäres derigenom att man besjugar, förräder, baktalar eller illa beröftar honom,

så och derigenom att man förwillar och bedrager honom med osant tal.

Luk. 6: 37. Dömen icke, så warden I icke dömda; fördömen icke, så warden I icke fördömda.

1 Petr. 2: 1. Så läggen nu bort all ondskan och allt jwet och skrymteri och afund och allt förtal.

Eyr. 19: 6—8. Hörer du något ondt, säg det icke efter; ty tiga skadar dig intet. Du skall hwarken säga det för wän eller owän; och uppenbara det icke, om du det utan ondt samwete göra kan.

Ordspr. 19: 5. Ett falskt vittne blifwer icke ostraffadt, och den der lögn dristeligen talar, han skall icke undslippa.

65. Huru pläga menniskor bära falskt vittnesbörd om sig sjelfwa?

Genom skryt och skrymteri.

1 Sam. 2: 3. Låten af att berömma eder och tala stora ord.

Eyr. 1: 36. Se till, att din gudsfruktan är ett skrymteri, och tjena Gud icke med ett hjerta.

66. Hvad befäller Gud i åttonde budet?

Gud befäller, att wi skola urskulda vår nästa, tänka och tala wäl om honom, tyda allt till det bästa

och alltid hålla oss wid sanningen.

1 Petr. 4: 8. Öfwer all ting hafwen ju en brinnande kärlek inbördes; ty kärleken stylar och all öfwerträdelse.

Efes. 4: 25. Läggen bort lögnen och talen sanningen, hwar och en med sin nästa.

Nionde Budet.

Du skall icke hafwa lust till din nästas hus.

67. Hvad förbjuder Gud i nionde budet?

Gud förbjuder den onda lust, som kan förleda oss att listigt stå efter vår nästas arf eller hus, eller under sten af lag och rätt tillegna oss det.

Luk. 12: 15. Sen till och tagen eder vara för girighet; ty en menniskas lif hänger icke der på, att hon många egodelar hafwer.

Ordspr. 21: 10. Den ogudaktiges själ önskar ondt och unnar sin nästa intet godt.

Ordspr. 24: 15. Wakta icke såsom en ogudaktig uppå den rättfärdiges hus.

68. Hvad befäller Gud i nionde budet?

Gud befäller, att wi skola wara nöjde med vår del,

gernna unna vår nästa hans goda och wara honom behjelpige, att han må sitt behålla och besitta.

1 Tim. 6: 6. Wara gudelig och låta sig nöja är winning nog.

Fil. 2: 4. Sen icke hwar på sitt eget bästa, utqn hwar och en på en annans bästa.

Tionde Budet.

Du skall icke begära din nästas hustru, ej heller hans tjenare eller hans tjenarinna, ej heller hans ore, ej heller hans åsna, ej heller något hwad honom tillhörer.

69. Hwad förbjuder Gud i tionde budet?

Gud förbjuder de mångahanda onda begärelserna

och särskildt de begärelser, som kunna förleda oss att draga, leda eller tubba ifrån vår nästa hans hustru eller tjenstefolk m. m.

1 Petr. 2: 11. Jag förmanar eder, att I förwaren eder för kötteliga begärelser, hwilka strida emot själen.

Jak. 1: 15. Sedan begärelsen hafwer afslut, föder hon synden.

70. Hwad befäller Gud i tionde budet?

Gud befäller, att wi skola wara rena från de onda begärelserna

samt i ofskrymtad kärlek till vår nästa förmana och tillhålla hans hustru och tjenstefolk att förblifwa och troget göra hwad deras pligt fordrar.

3 Mos. 19: 2. I skolen wara helige, ty jag är helig, Herren eder Gud.

Kol. 3: 5. Så döden nu edra lemmar, som på jorden äro: beleri, orenlighet, lusta, ond begärelse.

Rom. 15: 2. Så skide sig hwar och en af oss, att han måtte täckas sin nästa till godo, till förbättring.

71. Hwad säger nu Gud om alla sina bud?

Det säger han:

Jag Herren din Gud är en stark hämnare, den som söker fädernas misgärning in på barnen allt intill tredje och fjerde led, de som mig hata,

och gör barmhertighet uppå många tusende, som mig hafwa fått och hålla mina bud.

72. Hwarför kallar sig Herren vår Gud -en stark hämnare?

Herren vår Gud kallar sig en stark hämnare, emedan han för sin rättfärdighets skull måste straffa synden, och ingen syndare kan afwända eller undfly hans straff.

73. Hwad är synd?

Synd är allt det, som strider mot Guds bud.

1 Joh. 3: 4. Hwar och en som gör synd, han gör oss orätt, och synd är orätt.

74. Af hwilka slag är synden?

Synden är dels arffsynd, dels werksynd.

75. Hwad är arffsynd?

Arffsynd är det medfödda förderfvet i vår natur, hwilket gör oss benägna till det onda och oförmögna till det goda.

Ys. 51: 7. Si, jag är af syndelig såd född, och min moder hafwer mig i synd afslut.

Joh. 3: 6. Det som är födt af kött, det är kött.

Rom. 7: 14. Lagen är andelig, men jag är köttelig, såld under synden.

76. Hwad är werksynd?

Werksynd är hwarje begär, tanke,

ord eller gerning, hwarmed wi bryta mot Guds bud,

ehwad wi göra något, som Gud förbjudit, eller underlåta något, som Gud befält.

Matt. 15: 19. Af hjertat utgå onda tankar, mord, hor, skörlesnad, tjuveri, falskt vittne, hädelse.

Jak. 4: 17. Den der kan göra godt och gör icke, honom är det synd.

77. Swillen åtskillnad är mellan werksynderna?

Werksynderna äro dels uppsåtliga, som begås med wett och wilja,

dels ouppsåtliga, som begås af ovetenhet eller öfwerilning.

Luk. 12: 47. Den tjenaren, som wiste sin herres wilja och icke beredde sig och icke gjorde efter hans wilja, han skall lida mycket hugg.

Ps. 19: 13. So kan märka, huru ofta han bryter? Förlåt mig mina hemliga brister.

78. Swarmed hotar Gud dem, som synda?

Dem, som synda, hotar Gud att straffa med mångahanda lidanden här i tiden och till sist med ewig fördömelse.

Rom. 1: 18. Guds wrede af himmelen warder uppenbar öfwer all menniskornas ogudaktighet och orättfärdighet.

5 Mos. 27: 26. Förbannad ware den, som icke fullkommar alla denna lagens ord, så att han gör derefter.

79. Huru söker Gud fädernas misshgerning in på barnen?

Gud låter många swära följdere fädernas misshgerning sträcka sig till barnen.

nen, dem till straff, så länge de wandra i synden.

80. Swad will Gud med sin hotelse verka hos oss?

Gud hotar, på det wi skola frukta för hans straff, så att wi icke bryta mot hans bud.

1 Petr. 1: 17. Efter S åfallen honom för en Fader, som dömer efter hwars och ens gerning och hafwer intet anseende till personen, så sen till, att S uti detta edert elände wandren i räddhåga.

81. Swad lofwar Gud dem, som hafwa honom får och hålla hans bud?

Gud lofwar sin nåd och allt godt åt alla dem, som hafwa honom får och hålla hans bud;

och detta goda will han låta rikligen öfwergå från släkte till släkte.

82. Swartill will Gud genom sitt löfte uppmuntra oss?

Gud will genom sitt löfte uppmuntra oss till att älska honom, förtrösta på honom och gerna lesa efter hans bud.

1 Tim. 4: 7, 8. Siwa dig sjelf till gudaktighet, ty lesamlig öfning är föga till nytta, men gudaktighet är nyttig till all ting och hafwer löfte om detta lifwet och det tillkommande.

83. Kunna wi så lesa efter Guds bud, att wi derigenom warda rättfärdige för honom?

Wi kunna icke så lesa efter Guds

bud, att wi derigenom warða rättfärdige för honom,

ty vårt medfödda syndaförderf kan aldrig här i tiden utrotas, och derför synda wi på mångahanda sätt.

Rom. 3: 20, 23. Intet kött kan af lagens gerningar warða rättfärdigt för honom. Allesammans äro de syndare och hafwa inte berömma sig af för Gud.

1 Joh. 1: 8. Sägä wi, att wi hafwa ingen synd, då bedraga wi oss sjelfwa, och janningen är icke i oss.

84. Swartill skall då lagen wara oss nyttig?

Lagen skall lära oss känna och ångra vår synd,

drifwa oss till Kristus

och, då wi genom honom fått syndernas förlåtelse och kraft till en helig wandel, för oss alltjemt förklara Guds wilja, att wi må lefwa efter hans bud

Rom. 3: 20. Af lagen känner man synden

Gal. 3: 24. Så hafwer nu lagen warit vår tuktomästare till Kristus.

Rom. 10: 4. Kristus är lagens ände till rättfärdighet för hwar och en som tror.

Rom. 3: 31. Göra wi då lagen om intet med tron? Bort det; utan wi upprätthålla lagen.

Matt. 5: 17. I skolen icke mena, att jag är kommen till att upplosha lagen, eller profeterna; Jag är icke kommen till att upplosha, utan till att fullberda.

Andra Hufwudstycket.

Trons Artiklar.

85. Swad äro trons artiklar?

Trons artiklar äro en sammansättning af evangelium

och utgöra den kristna församlingens endrägtiga bekännelse om den treenige Guden och hans wälgerningar.

86. Swad förstås dermed att Gud är treenig?

Gud är en,

men i gudomswäsendet är en ewig trefaldighet: Fadern, Sonen och den Helige Ande.

5 Mos. 6: 4. Herren wär Gud är en enig Herre.

Matt. 28: 19. Gån ut och lären alla folk och döpen dem i namn Faderns och Söns och den Helige Andes.

2 Kor. 13: 13. Vår Herres Jesu Kristi nåd och Guds kärlek och den Helige Andes delaktighet ware med eder alla.

87. Swillen åtskillnad är mellan Fadern, Sonen och den Helige Ande inom gudomswäsendet?

Fadern har af ewighet födt Sonen, Sonen är af ewighet född af Fadern, och den Helige Ande utgår af ewighet af Fadern och Sonen.

Joh. 5: 26. Såsom Fadern hafwer lif i sig sjelf, så hafwer han och gifwit Sonen hafwa lif i sig sjelf.

Joh. 15: 26. När Hugswalaren kommer, den jag skall sända eder af Fadern, janningens Ande, som utgår af Fadern, han skall bära vittnesbörd om mig.

88. Huru kallas derför Fadern, Sonen och den Helige Ande i våra kristliga bekännelseskristen?

Fadern kallas den förste personen, Sonen den andre personen och den Helige Ande den tredje personen i gudomen.

89. Huru har den treenige Guden uppenbarat sig i förhållande till oss?

I förhållande till oss har den treenige Guden uppenbarat sig såsom vår kärleksrike skapare, återlösare och heliggörare.

Första Artikeln.

Om Gud Fader och Skapelsen.

Jag tror på Gud Fader, allsmäktig, himmelens och jordens skapare.

90. Hvad bekänner du med de orden: Jag tror på Gud Fader?

Jag bekänner, att jag af allt hjerta vill hålla mig till Gud, vår Herres Jesu Kristi fader, som genom Kristus äfwen är min fader.

Esaj. 3: 14, 15. Jag böjer mina knän till vår Herres Jesu Kristi Fader, den der rätte fadern är öfwer allt det fader heter i himmelen och på jorden.

91. Hvad innefattar det, att Gud är himmelens och jordens skapare?

Gud har i begynnelsen frambragt allting af intet genom sitt ord.

1 Mos. 1: 1. I begynnelsen skapade Gud himmel och jord.

Upp. 4: 11. Herre, du hafwer skapat all ting, och för din wiljas skull hafwa de warelse och äro skapade.

Joh. 1: 3. Genom Ordet äro all ting gjorda; och det förutan är intet gjordt, det gjordt är.

Esaj. 44: 3. Werlden är fullbordad genom Guds ord, så att allt det man ser är wordet af intet.

92. Swilka äro de förnämsta warelser, som Gud skapat?

De förnuftiga warelserna: englarne och menniskorna.

93. Hvad äro englarne?

Englarne äro andar, som af Gud i begynnelsen skapades och begåfwades med wisshet och helighet, kraft och salighet, att de skulle i ewighet lofwa Gud och uträtta hans befallningar.

Ps. 103: 20. Lofwen Herren, I hans englar, I starke hjeltar, som hans befallning uträtten, att man hans ords röst höra skall.

Esaj. 6: 14. Äro de icke allesammans tjensteandar, utsände till tjenst för deras skull, som saligheten ärfwa skola?

94. Förblefwo alla englar i sin medskapade härlighet?

Nej, djefwulen och hans englar afföllo från Gud;

och i fiendskap mot honom motstå de nu hans heliga wilja och werka det ondt är.

Joh. 8: 44. Djefwulen blef icke ständande i sanningen.

2 Petr. 2: 4. Gud hafwer icke skonat englarne, som syndade.

Efes. 6: 12. Vi hafwa icke strid emot fött och blod, utan emot furstar och wäldiga, nemligen emot werldens herrar, de som regera i denna werldens mörker, emot de onda andar under himmelen.

95. Swad tror och bekänner du, att Gud gifwit dig i skapelsen?

Jag tror och bekänner, att Gud gifwit mig kropp och själ, ögon, öron och alla lemmar, förnuft och alla sinnen.

Apg. 17: 25. Gud gifwer alla lif, anda och allt.

Pf. 139: 14. Jag tackar dig dertför, att jag underlig gjord är; underliga äro dina werk, och det besinnar min själ wäl.

96. Hurdan skapade Gud den första menniskan?

Gud skapade menniskan till sitt beläte, så att hon liknade Gud.

1 Mos. 1: 26, 27. Gud sade: låt oss göra menniskan till ett beläte, det oss likt är. Och Gud skapade menniskan sig till ett beläte.

97. Swari bestod Guds beläte?

Guds beläte bestod i menniskans medskapade wisshet och helighet,

så och i frihet från lidande och böd samt i herrawälde öfwer jorden.

1 Mos. 1: 31. Gud såg på allt det han gjort hade, och si, det war allt ganska godt.

1 Mos. 1: 28. Råden öfwer fiskarna i hafwet och öfwer foglarna under himmelen och öfwer alla djur, som tråla på jorden.

98. Förblef menniskan sådan hon af Gud skapades?

Nej, genom syndafallet förderfwades Guds beläte hos menniskan,

så att hon blef förmörkad i sitt förstånd och ohelig i sin wilja samt drog förbannelse öfwer sig sjelf och öfwer jorden.

Rom. 5: 19. För en menniskas olydnad äro många wordne syndare.

1 Kor. 2: 14. Den naturliga menniskan förnimmer intet af det Guds Ande tillhör.

Rom. 5: 18. För ens synds skuld är fördömmelse kommen öfwer alla menniskor.

1 Mos. 3: 17, 19. Förbannad ware marken för din skull, med bekymmer skall du nära dig på henne i alla dina lifsdagar. Du skall äta ditt bröd i ditt anletes swett, till des du warder åter till jord igen, der du af tagen är; ty du är jord och till jord skall du warda.

99. Swarnti innefattas alla syndafallets följder för menniskan?

Alla syndafallets följder för menniskan innefattas i döden, den lefamliga, den andliga och den ewiga.

1 Mos. 2: 17. Af kunskapens träd på godt och ondt skall du icke äta; förty på hwad dag du deraf äter skall du döden dö.

Rom. 5: 12. Igenom en menniska är synden kommen i werlden och för syndens skull döden.

Efes. 2: 1. I woren döde genom öfwerträdelsor och synder.

Upp. 21: 8. Deras del skall wara uti den sjön, som brinner med eld och swafwel, hwilket är den andre döden.

100. Har Gud förkastat det fallna menniskoslägtet?

Nej, Gud har af ewighet beslutat och efter syndafallet utlöswat menniskornas frälsning samt i tidens fullbordan sändt

sin ende Son att wara menniskornas frälsare.

Ef. 1: 4. Gud hafwer oß utwalt i Kristus, förr än werldens grund lagd war.

1 Mos. 3: 14, 15. Herren Gud sade till ormen: jag skall sätta fiendskap emellan dig och qwinnan och emellan din säd och hennes säd. Den samne skall söndertrampa ditt hufwud, och du skall stinga honom i hans häl.

Joh. 3: 16. Så älskade Gud werlden, att han utgaf sin ende Son, på det att hwar och en, som tror på honom, skall icke förgås, utan få ewinnerligt lif.

101. Hur handlar Gud i följd här af med sin skapade werld?

Gud drager omsorg om allt hwad han skapat,

men synnerligen wårdar han sig om menniskorna

och synnerligast om dem, som förtrösta på honom.

Joh. 5: 17. Min fader werkar intill nu.

Matt. 6: 26. Sen uppå seglarna under himmelen, de så intet och intet skära de heller upp och församla intet i ladorna, och eder himmelske Fader föder dem. Ären I icke mycket mer än de?

Rom. 8: 28. Dem, som hafwa Gud för, tjena all ting till det bästa.

102. Hwad kallas denna Guds omsorg? Guds försyn.

103. Hwari visar sig Guds försyn?

Guds försyn visar sig deri, att Gud håller wid magt allt hwad han skapat och styrer allt efter sin wisshet.

Ebr. 1: 3. Han bär all ting med sitt kraftiga ord.

Rom. 11: 33. O hwilken djuphet af den rikedom, som är både i Guds wisdom och kunskap; huru obegriplige äro hans domar och oränsaklige hans wägar.

104. Hur får du dagligen erfara Guds försyn?

Gud försörjer mig rikligen och dagligen med kläder och föda, hus och hem m. m. och med allt det jag till timlig näring behöfwer

samt beskärmar och bewarar mig för skada, farlighet och allt ondt.

Apg. 14: 17. Gud lät icke sig själf wara utan vittnesbörd, i det han gjorde wäl emot oss, gifwande oss regn och fruktsam tid af himmelen, uppsyllande våra hjertan med mat och glädje.

Ps. 23: 4. Om jag än wandrade i en mörk dal, fruktade jag intet ondt; ty du är när mig.

Ps. 127: 1. Om Herren icke bygger huset, så arbeta de såfångt som derpå bygga; om Herren icke förwarar staden, så waka waktarena såfångt.

105. När kunna wi rätt trösta oss af Guds försyn?

Wi kunna endast då rätt trösta oss af Guds försyn, när wi äro trogne i vårt kall och efter Guds wilja anwända de krafter och medel, han oss förlänat.

2 Thesj. 3: 10. So der icke will arbeta, han skall icke heller äta.

Ordspr. 2: 7. Han låter de redliga wäl gå, och bestärmar de fromma.

106. Swad böra wi tänka om de olyckor, som träffa menniskorna här i werlden?

De olyckor, som träffa menniskorna, böra wi aldrig anse såsom werkan af en slump eller af ett blindt och oöwäckligt öde,

utan såsom för syndens skull skickade af Gud, de ogudaktiga till straff, warning och wäckelse, men de gudfruktiga till pröfning och stadfästelse af deras hopp, kärlek och förtröstan till Gud.

Ser. 2: 19. Det är din ondskas full, att du så plågad warder, och din olydnads, att du så näpsti warder.

Job. 5: 17. Förkasta icke den allsmåttiges tuktan.

Pred. 7: 4. Genom sorg warder hjertat förbättradt.

107. Hur förhåller sig Guds försyn till det myckna onda, som menniskor förhaswa?

Gud, som sjelf werkar allt godt och främjar det som sker efter hans wilja, förbjuder och straffar det onda samt förhindrar det ofta, men då han understundom tillståndjer det, sätter han det ett wißt mål före och styrer det till en god utgång.

Pj. 146: 9. Herren tillbaka wänder de ogudaktigas väg.

1 Mos. 50: 20. I tänkten ondt öfwer mig, men Gud hafwer wändt det till godo.

108. Swarom påminnas wi derigenom att Gud drager omsorg äfwen om de förnuftslosa warellerna?

Wi påminnas om, att wi skola wårda och skydda de förnuftslosa warellerna, bruka dem efter Guds wilja,

men aldrig tvinga dem öfwer förman eller på annat sätt plåga och misshandla dem.

Ordspr. 12: 10. Den rättfärdige förbarmar sig öfwer sitt öf, men de ogudaktiges hjerta är obarmhertigt.

109. Swad beweker Gud att bewisa dig alla sina wälgerningar?

Gud bewisar mig alla sina wälgerningar af sin blotta nåd och faderliga godhet utan all min förstyllan eller wärdighet.

Klag. 3: 22. Herrens mildhet är det, att det ännu icke är ute med öf; hans barmhertighet hafwer ännu icke ända.

1 Mos. 32: 10. Jag är för ringa till all den barmhertighet och all den trohet, som du med din tjenare gjort hafwer.

110. Swad är du Gud skyldig för alla hans wälgerningar?

Jag är skyldig att tacka och lofwa, lyda och tjena honom.

Pj. 103: 2. Lofwa Herren, min ijäl; och förgät icke hwad godt han mig gjort hafwer.

Andra Artikeln.

Om Guds Son och Återlösningen.

Jag tror på Jesus Kristus, Guds ende Son, vår Herre,

hvilken aflad är af den Selige Ande, född af jungfru Maria, pint under Pontius Pilatus, korsfäst, död och begrafwen, nederstigen till helwetet, på tredje dagen uppstånden igen ifrån de döda, uppstigen till himla, sittande på allsmächtig Guds Faders högra hand, dådan igenkommande till att döma lefwande och döda.

111. Swad bekänner du med de orden:

Jag tror på Jesus Kristus?

Jag bekänner, att jag af allt hjerta vill hålla mig till Jesus Kristus, Guds ende Son, som enligt Guds löfte kommit i werlden och blifwit min Frälsare.

Gal. 4: 4, 5. Då tiden wardt fullkommen, sände Gud sin Son, född af qwinna, gjord under lagen, på det han skulle förlösa dem, som under lagen woro, att wi skulle få barnastapet.

112. Swad betyder namnet Jesus?

Namnet Jesus betyder frälsare och saliggörare.

Matt. 1: 21. Du skall kalla hans namn Jesus, ty han skall frälja sitt folk ifrån deras synder.

Apg. 4: 12. Det är icke något annat namn under himmelen menniskorna gifwet, i hvilket wi skola salige warda.

113. Swarför kallas Jesus äfwen Kristus?

Jesus kallas Kristus, emedan han är den i gamla testamentet utlofwade Messias, det är: den med Guds Ande smorde och uppfylde salighetshöfdingen.

Luf. 2: 11. I dag är eder född Frälsaren, som är Kristus, Herren, i Dawids stad.

Apg. 10: 38. Gud hafwer smort Jesus af Nazaret med den Selige Ande och kraft.

Apg. 5: 30, 31. Våra faders Gud hafwer uppväckt Jesum, den I dräpitt hafwen och upphängt på träd. Den hafwer Gud med sin högra hand upphöjt för en Höfding och Frälsare, till att gifwa Israel bättring och syndernas förlåtelse.

114. Swad tror och bekänner du om Jesu Kristi person?

Jag tror och bekänner, att Jesus Kristus är sann Gud, född af Fadern i ewighet,

och tillika sann menniska, född af jungfru Maria.

Joh. 1: 1, 14. I begynnelsen war Ordet, och Ordet war när Gud, och Gud war Ordet. Och Ordet wardt kött och bodde ibland oss; och wi sågo hans härlighet såsom ende Sonens härlighet af Fadern, full med nåd och janning.

Joh. 14: 9. Jesus sade: den mig ser, han ser Fadern.

1 Tim. 3: 16. Gud är uppenbar worden i köttet.

Kol. 2: 9. I honom bor all gudomens fullhet lekamligen.

115. Swarför måste Kristus wara både Gud och menniska?

Kristus måste wara både Gud och menniska, för att kunna wara sann medlare mellan Gud och menniskor.

1 Tim. 2: 5. Det är en Gud och en medlare emellan Gud och menniskor, nemligen den menniskan Kristus Jesus.

2 Kor. 5: 19. Gud war i Kristus och försonade werlden med sig sjelf.

116. War Kristus såsom menniska i allting lik oss menniskor?

Kristus war oss lik i allting utom deri att han war utan synd.

Ebr. 4: 15. Han är frestad i all ting lika som wi, dock utan synd.

117. Swad tror och bekänner du om Jesu Kristi återlösningswerk?

Jag tror och bekänner, att Jesus Kristus är min Herre, hwilken förlossat, förwärfwat och wunnit mig, förtappade och fördömda menniska, ifrån alla synder, ifrån döden och djefwulens wåld,

icke med guld eller silfwer, utan med sitt heliga och dyra blod och med sitt ofskuldiga lidande och död.

Joh. 1: 29. Si, Guds Lam, som bortager werldens synd.

2 Kor. 5: 14. Om en är död för alla, så äro de alla döda.

1 Joh. 3: 8. För den skull uppenbarades Guds Son, att han skulle neder slå djefwulens gerningar.

1 Petr. 1: 18, 19. Weten, att I icke med förgängligt silfwer eller guld igenlöste ären, utan med Kristi dyra blod, såsom med ett menlöft och obesmittadt lams.

118. Huru hafwa wi att betrakta vår Fräljare i utjörandet af sitt återlösningswerk?

Såsom werldens gudomlige profet, öfwersteprest och konung.

5 Mos. 18: 18. Jag skall uppwäcka dem en profet, såsom du är, utaf deras bröder och gifwa mina ord i hans mun.

Ebr. 9: 11. Kristus är kommen, att han skall wara öfwersteprest till det tillkommande goda.

Luk. 1: 33. Han skall wara en konung öfwer Jakobs hus i ewig tid, och på hans rike skall ingen ände wara.

119. Swad hör till Kristi profetiska embete?

Till Kristi profetiska embete hör, att han fungjort och fungör Guds wilja och råd om vår salighet

samt framställt sig sjelf till en föresyn för oss.

Joh. 1: 18. Ingen hafwer någon tid sett Gud; ende Sonen som är i Faderns sköte, han hafwer det fungjort.

Joh. 8: 12. Jag är werldens ljus; den mig följer, han skall icke wandra i mörkret, utan han skall få lifwets ljus.

120. Swad hör till Kristi öfwerstepresterliga embete?

Till Kristi öfwerstepresterliga embete hör, att han genom lidande och död, i fullkomlig lydriad för sin himmelske Fader, friwilligt offrat sig sjelf till försoning för våra synder

och på grund deraf städse beder för oss.

Ebr. 7: 26, 27. En sådan öfwersteprest höfdes oss hafwa, hwilken icke dagligen behöfde, såsom de andra öfwersteprester, först för sina egna synder offra och sedan för folkens synder; ty han gjorde det en resa, då han sig sjelf offrade.

Soh. 10: 17. För den skull älskar Fadern mig, att jag låter mitt lif, på det jag skall åter taga det igen.

1 Soh. 2: 2. Han är försoningen för våra synder, icke allenast för våra, utan också för hela världens.

Rom. 5: 19. Ty såsom för en människas olydnad äro många wordne syndare; så warda också för ens lydnads skull många rättfärdige.

Gal. 3: 13. Kristus hafwer förlossat oss ifrån lagens förbannelse, då han wardt en förbannelse för oss.

Ebr. 7: 24, 25. Denne hafwer ett oförgångligt presterskap; hvarför han också kan ewinnerligen saliga göra dem, som genom honom komma till Gud, och lefwer alltid och beder alltid för dem.

121. Swad hör till Kristi konungeliga embete?

Till Kristi konungeliga embete hör, att han regerar öfwer allt skapadt i himmelen och på jorden,

bekämpar och besegrar sina fiender och i sitt rike benådar och saliggör sina trogna.

Matt. 28: 18. Jesus sade: mig är gifwen all magt i himmelen och på jorden.

1 Kor. 15: 25. Han måste regera, till dess han lägger alla sina fiender under sina fötter.

Efes. 1: 22. Gud hafwer satt Kristus församlingen till ett hufvud öfwer all ting.

2 Tim. 4: 18. Herren skall förlossa mig af all ond gerning och frälsa mig till sitt himmelska rike.

122. I hvilka tillstånd hafwa wi att betrakta vår Frälsare?
hans förnedring och upphöjelse.

Fil. 2: 6—11. Ända han war i Guds skepelse, räknade han icke för rof Gud jemlik wara, utan förnedrade sig sjelf, tagande på sig en tjenares skepelse, och wardt lika som en annan människa och i åthäfwor funnen som en människa; ödmjukade sig sjelf, wardt lydlig in till döden, ja in till korsets död. Därföre hafwer också Gud förhöjt honom och gifwit honom ett namn, det öfwer alla namn är, att i Jesu namn skola sig böja alla knän, deras som i himmelen, på jorden och under jorden äro, och alla tungor skola bekänna, att Jesus Kristus är Herren, Gud Fader till ära.

123. Swad hör förnämligast till Kristi förnedring?

Till Kristi förnedring hör förnämligast, att han, aflad af den Helige Ande, föddes af jungfru Maria, och att han blef pint under Pontius Pilatus, korsfäst, död och begrafwen.

124. Swad hör till Kristi upphöjelse?

Till Kristi upphöjelse hör, att han är nederstigen till helwetet, på tredje dagen uppstånden igen ifrån de döda, uppstigen till himla, sittande på allsmäktig Guds Faders högra hand, dådan igenkommande till att döma lefwande och döda.

125. Swar för nedersteg Kristus till helwetet?

Kristus nedersteg till helwetet, för att der förkunna sin seger öfwer döden och all djefwulens magt.

1 Petr. 3: 19. Han gick bort och predikade för andarna i fångelse.

126. Hvad betydelse har Kristi uppståndelse för vår tro?

Derigenom att Kristus uppstod och lefwer har han bewisat sig wara en fullkommen frälsare

och för oss blifwit en orsak till rättfärdighet och lif.

Rom. 1: 4. Jesus Kristus är krafteligen bewisad Guds Son, deraf att han stod upp ifrån de döda.

1 Kor. 15: 17. Är Kristus icke uppstånden, så är eder tro fåfång, och så ären I ännu i edra synder.

Rom. 4: 25. Vår Herre Jesus är för våra synders skull utgifwen och för vår rättfärdighets skull uppväckt.

127. Hvad förstås dermed, att Kristus sitter på Faderns högra hand?

Dermed förstås, att Kristus, sedan han uppfarit till himmelen, är ewigt delaktig af Faderns magt och härlighet.

Esej. 1: 20, 21. Gud uppväckte Kristus ifrån de döda och satte honom på sin högra hand i himmelen öfwer allt det som nämnas kan, icke allenast i denna werlden, utan också i den tillkommande.

128. Är Kristus efter sin himmelsfärd icke mer här på jorden?

Uti osynlig mätte är Kristus när oss alla dagar intill werldens ände.

Matt. 28: 20. Si, jag är när eder alla dagar in till werldens ände.

129. Huru sker Kristi tillkommelse till domen?

Kristi tillkommelse till domen sker uti synlig mätte, då han warder kommande uti himmelens sky med stor magt och härlighet och alla heliga englar med honom,

till att döma allt folk, både dem som då lefwa och dem som affomnade äro ifrån werldens begynnelse.

Matt. 25: 31, 32. När menniskones son kommer i sitt majestät och alle helige englar med honom, då skall han sitta på sin härlighets stol, och för honom skola församlas alla folk, och han skall skilja dem den ene ifrån den andre, såsom en herde skiljer fåren ifrån getterna.

2 Kor. 5: 10. Vi måste alla uppenbärade warda för Kristi domstol, på det hwar och en skall få efter som han handlat hafwer medan han lefde, ehwad det är godt eller ondt.

130. Huru skall Kristus då döma menniskorna?

Kristus skall säga till sina trogna: Kommen, I min Faders wälsignade, och besitten det rike, som eder är tillredt ifrån werldens begynnelse;

men till de otrogna skall han säga: Gån bort ifrån mig, I förbannade, uti ewinnerlig eld, som djefwulen och hans englar tillredd är.

Och dessa skola då gå uti ewig pina, men de rättfärdige i ewinnerligt lif.

Matt. 25: 34, 41, 46.

131. När skall detta ske?

På den yttersta dagen, när denna werlden tager en ände, hwilken tid är öf alldeles förborgad.

Matt. 24: 36. Om den dagen och om den stunden wet ingen, icke englarne i himmelen, utan min Fader allena.

132. Swad är ändamålet dermed, att Kristus har återlöst dig?

Kristus har återlöst mig, på det jag skall wara hans egen, blifwa och lefwa under honom i hans rike och tjena honom i ewig rättfärdighet, ofskuld och salighet, såsom han är uppstånden ifrån döden, lefwer och regerar i ewighet.

Rom. 14: 9. Kristus är derpå både död och uppstånden och åter lefwande worden, att han skall wara herre både öfwer lefwande och döda.

Lit. 2: 14. Jesus Kristus gaf sig ijelf för oss, på det han skulle förlossa oss ifrån all orättfärdighet och rena oss sig ijelf ett folk till egendom, det sig om goda gerningar besittar.

Joh. 17: 24. Fader, jag will, att der jag är, skola och de wara med mig, som du mig gifwit hafwer, att de skola se min härlighet, den du mig gifwit hafwer.

Tredje Artikeln.

Om den Helige Ande och Helgelsen.

Jag tror på den Helige Ande; en helig, allmännelig kyrka, de heligas samsfund;

syndernas förlåtelse,
de dödas uppståndelse
och ett ewigt lif.

133. Swad bekänner du med de orden: jag tror på den Helige Ande?

Jag bekänner, att jag af allt hjerta will hålla mig till den Helige Ande, Faderns och Sonens Ande, hwilken för Kristi skull är sänd till att utföra helgelsens werk i mitt hjerta.

Joh. 14: 26. Hushvalaren, den Helige Ande, hwilken Faderen skall sända i mitt namn, han skall lära eder all ting och påminna eder allt det jag eder sagt hafwer.

134. Swad är helgelsen?

Helgelsen är den Helige Andes werk i vårt hjerta, hwarigenom han gör oss delaktige af frälsningens nåd och dermed omskapar oss till hjerta och lefwerne, så att wi blifwa helige.

2 Tess. 2: 13. Gud hafwer eder utwalt till salighet af begynnelsen genom Andens helgelse och i sanningens tro.

135. Swarför måste den Helige Ande göra oss delaktige af frälsningens nåd?

Emedan wi icke af vårt eget förnuft eller kraft kunna i tron komma till Kristus och få del af hans frälsning.

1 Kor. 12: 3. Ingen kan kalla Jesus en herre utan genom den Helige Ande.

136. Genom hwilka medel werkar den Helige Ande helgelsen?

Genom nådemedlen, som äro Guds ord och de heliga sakramenten.

137. I hwilken ordning werkar den Helige Ande helgelsen?

Den Helige Ande kallar genom evangelium, upplyser med sina gåfwor, helgar och behåller i en rätt tro.

138. Huru har den Helige Ande först gjort dig beläffig af frälsningens nåd?

Den Helige Ande har genom dopet gjort mig beläffig af frälsningens nåd och dermed födt mig på nytt till lifwet i Kristus.

Joh. 3: 5. Utan en warder född af watten och Anden, kan han icke ingå i Guds rike.

Gal. 3: 27. I, så många som döpte ären till Kristus, hafwen eder iklädt Kristus.

139. Huru fortsätter den Helige Ande sitt verk hos den döpta menniskan?

Den Helige Ande behåller och fostrar menniskan i den nåd, hon i dopet undfått,

och om hon i otro affaller, söker den Helige Ande henne med sin kallande och upplysande nåd, att hon genom en sann omvändelse må återföras till Herren.

Jil. 1: 6. Jag förser mig det samma, att den uti eder ett godt verk begynt hafwer, han skall det och fullborda intill Jesu Kristi dag.

Hes. 34: 16. Jag skall uppsöka det borttappade och igenhemta det förwillade och förbinda det fargade och stärka det swaga.

140. Huru kallar den Helige Ande genom evangelium?

Den Helige Ande kungör och till-

bjuder oss genom evangelium nåden i Kristus.

2 Tess. 2: 14. Gud hafwer eder kallat genom vårt evangelium till vår Herres Jesu Kristi härliga egendom.

Luk. 14: 17. Kommen, ty all ting äro nu redo.

141. Swarar beror framgången af nådens verk hos den kallade menniskan?

Framgången af nådens verk beror deraf, att menniskan låter sig af den kallande nåden föras till rätt bruk af Guds ord samt i ödmjukhet och lydnad böjer sig under ordets tuftan.

Luk. 11: 28. Salige äro de, som höra Guds ord och gömna det.

Ebr. 3: 7, 8. I dag, om I sän höra hans röst, så förhården icke edra hjertan.

Joh. 3: 21. Den som gör sanningen, han kommer till ljuset.

142. Huru upplyser den Helige Ande med sina gåfwor?

Den Helige Ande upptänder genom lag och evangelium ljus i menniskans genom synden förmörkade själ, så att hon lär känna sig själf och sin Frälsare.

Esej. 5: 8. I woren fordom mörker, men nu ären I ljus i Herren.

143. Swad werkar upplysningen genom lagen?

Upplysningen genom lagen werkar, att menniskan ersar i sitt samwete Guds wrede och ångrar sin synd.

Rom. 7: 7. Synden kände jag icke, utan af lagen.

144. När ångra wi rätt våra synder?

Wi ångra rätt våra synder, när wi af hjertat erkänna dem, förja öfwer dem och längta att blifwa från dem befriade.

Pj. 51: 3, 5. Gud, war mig nådelig efter din godhet, och afplana min synd efter din stora barmhertighet. Förty jag kanner min misgärning, och min synd är alltid för mig.

2 Kor. 7: 10. Den sorg, som är efter Guds sinne, hon kommer åstad bättring till salighet, den man icke ångrar.

145. Swad werkar upplysningen genom evangelium?

Upplysningen genom evangelium werkar, att menniskan under ånger öfwer sin synd hjertligen söker Guds nåd i Kristus och salunda kommer till tro på sin Frälsare.

Efej. 5: 14. Waka upp, du som sofwer, och stått upp ifrån de döda, så warder Kristus dig upplysande.

Rom. 10: 17. Tron är af predikan, men predikan genom Guds ord.

146. Swari består en rätt tro på Kristus?

En rätt tro på Kristus består deri, att wi med hjertats begär omfatta Kristus såsom vår Frälsare

och på honom allena grunda vår förtröstan om syndernas förlåtelse, lif och salighet.

Ebr. 11: 1. Tron är en wiß förlåtelse på det som man hoppas, och intet twifla om det som man icke ser.

Fil. 3: 7, 8, 9. Det mig en winning war, det hafwer jag räknat för skada för Kristi skull; på det jag må vinna Kristus och warda funnen i honom, icke hafwande min rättfärdighet, som kommer af lagen, utan den, som af Kristi tro kommer.

147. Huru kallas det, att en menniska i ånger och tro wänder sig från synden till Kristus?

Att en menniska i ånger och tro wänder sig från synden till Kristus kallas bättring eller omvändelse.

Apk. 11: 18. Så hafwer och nu Gud gifwit hedningarna bättring till lif.

1 Petr. 2: 25. I weren såsom willfarande får, men I ären nu omwände till herden och edra själars biskop.

148. Huru handlar Gud med menniskan, då hon med en rätt tro omfattar Kristus?

Gud rättfärdiggör menniskan genom tron på Jesus Kristus.

Rom. 4: 5. Honom, som icke håller sig wid gerningarna, utan tror på honom, som gör den ogudaktige rättfärdig, hans tro warder honom räknad till rättfärdighet.

149. Swari består rättfärdiggörelsen?

Rättfärdiggörelsen består deri, att Gud för Kristi skull förlåter menniskan alla hennes synder

och upptager henne till sitt nådebarn.

Rom. 4: 6, 7. Saligheten är den menniskas, hwilken Gud tillräknar rättfärdigheten utan gerningar. Salige äro de, som deras orättfärdigheter äro förlåtna och deras synder äro öfwerstylda.

Gal. 3: 26. I ären alle Guds barn genom tron på Kristus Jesus.

Rom. 5: 1. Medan wi nu rättfärdige wordne äro af tron, hafwa wi frid med Gud genom vår Herre Jesus Kristus.

150. Huru helgar den Helige Ande människan i tron?

Den Helige Ande gifwer människan genom tron lif i Kristus och gör henne till en ny människa med nytt sinne, ny håg och ny kraft att göra Guds wilja.

Gal. 2: 20. Jag lefwer, dock icke nu jag, utan Kristus lefwer i mig; ty det jag nu lefwer i köttet, det lefwer jag i Guds Söns tro, den mig älskat hafwer och gifwit sig sjelf ut för mig.

Gal. 4: 6. Efter I nu ären söner, hafwer Gud sändt sin Söns Ande uti edra hjertan.

2 Kor. 5: 17. Hwar nu någon är i Kristus, så är han ett nytt kreatur, det gamla är förgånget, si, all ting äro ny worden.

151. Huru nämnes det andeliga lifwets uppkomst genom tron?

Det andeliga lifwets uppkomst genom tron nämnes ny födelse, emedan människan genom tron återföres till det lif i Kristus, som hon i dopet undfick.

1 Petr. 1: 23. I ären födde på nytt, icke af någon förgänglig säd, utan af oförgänglig, som är, af lefwande Guds ord, det ewinnerligen blifwer.

152. Huru visar det sig, att människan har lif i Kristus?

Att människan har lif i Kristus, visar sig derigenom, att hon i sin Frälsares efterföljd willigt lyder Guds bud och icke uppsättligen syndar.

Gal. 5: 6. I Kristus Jesus är intet bewändt utan tron, som werkar genom kärleken.

1 Joh. 2: 6. Den der säger sig blifwa i honom, han skall och wandra, såsom han wandrade.

1 Joh. 3: 9. Hwar och en som född är af Gud, han gör icke synd, ty hans säd blifwer i honom, och han kan icke synda, ty han är född af Gud.

153. Hvad är att hafwa en dödd tro?

Det är att utan bättring tillegna sig tröst af Guds nådelösten.

Jak. 2: 20. Tron utan gerningar är dödd.

154. Huru behåller den Helige Ande människan i tron?

Den Helige Ande fortsar att kalla och upplysa den troende människan och hjälper henne derigenom att under daglig bättring hos sin Frälsare söka och mottaga ny syndaförlåtelse och förökad kraft till ständig tillwärt i helgelse.

1 Petr. 1: 5. Med Guds magt bewarens I genom tron till salighet.

1 Petr. 5: 10. Gud, som all nåd kommer af, den eder kallat hafwer till sin ewiga härlighet i Kristus Jesus, han fullborde eder, som en liten tid liden, styrke, stödj och stadfäste.

Rom. 8: 9, 10. Afsläden eder den gamla människan med hans gerningar; och ikläden eder den nya, den der förnyas till hans kunskap och beläte, som honom skapat hafwer.

155. Hvad har den troende människan att iakttaga, för att blifwa behållen i tron? Hon skall blifwa wid Herrens erb, waka, bedja och strida

samt efter sin Frälsares anvisning
bruka hans heliga nattward.

Joh. 8: 31. Om I blifwen wid mina
ord, så ären I mina rätte lärjungar.

Matt. 26: 41. Waken och bedjen, att I
fallen icke uti frestelse.

Matt. 16: 24. Hvilken som vill följa
mig, han wedersake sig sjelf och tage sitt kors
uppå sig och följa mig.

1 Tim. 6: 12. Kämpa en god trons
kamp, fatta ewinnerligt lif, till hwilket du
ed kallad är.

156. Hvilket är det samsund, der den
Helige Ande utför helgelsens verk?

Detta samsund är den ena, heliga,
allmänneliga kyrkan eller kristenheten
på jorden.

Efes. 4: 4, 5. En kropp och en ande,
såsom I ed kallade ären uti ett eder kal-
lelses hepp; en Herre, en tro, ett dop, en Gud
och allas vår Fader.

Efes. 2: 20—22. I ären uppbyggde på
apostlarnas och profeternas grund, der Jesus
Kristus öfwerste hörnstenen är, på hvilken
hela byggningen tillhopa fogad wärer till ett
heligt tempel i Herren, på hvilken ed I
med uppbyggde warden Gud till ett hemman
genom Anden.

1 Tim. 2: 4. Gud will, att alla men-
niskor skola frälste warda och till sanningens
kunskap komma.

157. Hwarigenom uppkommer och till-
wärer kristenheten på jorden?

Kristenheten på jorden uppkommer
och tillwärer derigenom, att den Helige
Ande kallar och församlar, upplyser och

helgar henne samt i Jesus Kristus be-
håller och bewarar henne i en rätt tro.

Mark. 16: 15. Gån ut i hela werlden
och prediken ewangelium för alla kreatur.

Apg. 2: 41, 47. De som gerna anam-
made hans tal, de läto sig döpa. Och Her-
ren förskade hwar dag församlingen med dem,
som salige wordo.

Matt. 16: 18. Uppå detta hälleberget skall
jag bygga min församling, och helwetes por-
tar skola icke warda henne öfwermäktige.

158. Hwarför kallas kyrkan de heligas
samsund?

Kyrkan kallas de heligas samsund,
emedan endast de menniskor äro hennes
rätte medlemmar, som äro helgade i en
rätt tro.

Rom. 8: 9. Hvilken icke hafwer Kristi
Ande, han hörer icke honom till.

2 Tim. 2: 19. Den faste Guds grund
blifwer ståndande och hafwer detta insegel:
Herren känner sina; och hwar och en, som
åkallar Kristi namn, gånge ifrån orättfär-
digheten.

159. Hwar finnes Kristi kyrka?

Kristi kyrka finnes allestädes, der
Guds ord rent och klart predikas och
de heliga sakramenten efter Kristi ord
och instiftelse utdelas.

Rom. 10: 14. Huru skola de tro honom,
som de hafwa intet hört af? Och huru skola
de höra utan predikare?

1 Kor. 12: 13. Wi äro uti en Ande alle
döpte till en lekamen, och hafwa alle druckit
till en Ande.

Matt. 18: 20. Hwar två eller tre äro
församlade i mitt namn, der är jag midt
ibland dem.

Gj. 55: 11. Alltså skall och ordet wara, som utaf min mun går: det skall icke återkomma till mig såfångt; utan göra det mig tådes, och det skall framgång hafwa i ty jag utsänder det.

160. Genom hwem skall ordet predikas och sakramenten utdelas i församlingen?

Genom det af Kristus instiftade predikoembetet, som och kallas Andens embete.

Joh. 20: 21. Jesus sade till lärjungarna: frid ware eder; såsom Fadern hafwer mig såndt, så sänder och jag eder.

2 Kor. 3: 6. Gud hafwer oss beqwämliga gjort till att föra det nya testamentets embete, icke bokstaflwens, utan Andens.

161. Huru skall den Helige Ande fullända sitt werk med dig och hela Kristi kyrka?

Den Helige Ande skall tillfika med Fadern och Sonen på den yttersta dagen uppväcka mig och alla döda samt gifwa mig och alla trogna i Kristus ett ewigt lif.

Rom. 8: 11. Om nu hans Ande, som uppväckte Jesus ifrån de döda, bor i eder; så skall och den, som uppväckte Kristus ifrån de döda, göra eder dödliga lefamen lefwande för sin Andes skull, som i eder bor.

162. I hwilket tillstånd äro de dödas själar före den yttersta dagen?

De trognas själar åtnjuta efter skilsmessan från kroppen salighet hos Gud men de otrogna äro i ångest unde domens förbidan.

Luk. 23: 43. Sannerligen säger jag di i dag skall du wara med mig i paradiset.

Joh. 3: 36. Den som icke tror Son

han skall icke få se lifwet, utan Guds wrede blifwer öfwer honom.

163. Hwad förstås med de dödas uppståndelse?

Med de dödas uppståndelse förstås, att på den yttersta dagen de dödas kroppar skola uppväckas och med sina själar åter förenas,

och alla trognas kroppar blifwa Kristi förklarade lefamen lif.

Joh. 5: 28, 29. Den stund skall komma, i hwilken alle de i grifterna äro skola höra Guds Söns röst; och de, som wäl hafwa gjort, skola framgå till lifwets uppståndelse, men de som illa hafwa gjort till domens uppståndelse.

Gil. 3: 20, 21. Wår umgängelse är i himmelen, dådan wi och wänta Trälsaren, Herren Jesus Kristus, hwilken wår sköpliga lefamen skall förklara, på det han skall göra honom lif med sin förklarade lefamen.

1 Kor. 15: 51. Wi skola icke alle afflöfwa, men alle måste wi förwandlade warda.

164. Hwad är det ewiga lifwet?

Det ewiga lifwet är Guds barns outhärliga frid, fröjd och härlighet i himmelen, der de få skåda, tjena och lofwa Gud i ewighet.

2 Kor. 4: 17, 18. Wår bedröfwelse, den dock timlig och lätt är, föder i oss en ewig och öfwer all mätto wiktig härlighet, wi som icke se efter de ting som synas, utan de som icke synas, ty de ting som synas äro timliga, men de som icke synas äro ewiga.

1 Joh. 3: 2. Wi äro nu Guds barn, och det är icke än uppenbart hwad wi warda skola; men det weta wi, när han blifwer uppenbar, då warda wi honom lif, ty wi få se honom, såsom han är.

2 Petr. 3: 13. Nya himlar och en ny jord wänta wi efter hans löfte, der rättfärdighet uti bor.

165. Swad betygar du nu slutligen om allt det, som i trons artilliar innehålles?

Jag betygar, att det alltsammans är wissserligen sant, så att jag i tron derpå will både lefwa och dö.

Tredje Sufwudstycket.

Herrens Bön.

Matt. 6 kap. Luk. 11 kap.

166. Swad är bönen?

Bönen är vårt hjertas samtal med Gud, wår käre himmelske Fader, ehwad wi anropa honom om andeligt och lekamligt godt eller tacka och prisa hans heliga namn.

Klag. 3: 41. Låt oss upplysta våra hjertan samt med händerna till Gud i himmelen.

Ps. 50: 15. Skalla mig i nöden, så will jag hjälpa dig, så skall du prisa mig.

167. Swarför skola wi bedja?

Wi skola bedja, emedan Gud manat oss till bönen och lofwat oss bönhörelse, så och derför att wi städse behöfwa fly till honom och öppna vårt hjerta för hans nåd och hjälp.

Joh. 16: 24. Bedjen, och I skolen få, att eder glädje må warda fullkommen.

Ps. 71: 3. War mig en stark tröst, dit jag alltid fly må, du som lofwat hafwer att hjälpa mig; ty du är min klippa och min borg.

168. Huru skola wi bedja?

Wi skola bedja af ödmjukhet och bötferdigt hjerta, med barnslig undergifwenhet, i Jesu namn.

Dan. 9: 18. Wi ligga inför dig med våra böner, icke uppå wår rättfärdighet, utan på din stora barmhertighet.

Matt. 26: 39. Fader, icke som jag will, utan som du.

Joh. 16: 23. Allt, det I bedjen Fadern i mitt namn, skall han gifwa eder.

169. Swad är att bedja i Jesu namn?

Allt bedja i Jesu namn är att bedja i Jesu gemenskap, efter hans wilja och i förlikande på honom.

Joh. 15: 7. Om I blifwen i mig och mina ord blifwa i eder, allt det I wiljen mågen I bedja, och det skall ske eder.

1 Joh. 5: 14. Detta är den förtröstning, som wi hafwa till honom, att om wi bedja något efter hans wilja, så hörer han oss.

Matt. 21: 22. Allt det I bedjen i bönen troende, det skolen I få.

170. Swem gifwer oss förmågan att rätt bedja?

Den Helige Ande, som är nåds och böns Ande.

Rom. 8: 15. I hafwen fått utkorade barns Ande, i hwilken wi ropa: Abba, käre Fader.

171. Huru uppfyller Gud sitt löfte om bönhörelse?

Gud uppfyller så sitt löfte om bönhörelse, att han, när hans tid kommer, gifwer oss det, hwarom wi bebit, eller och det, som bättre och nyttigare är.

Esj. 55: 8. Mine tankar äro icke edre tankar, och edre wägar äro icke mine wägar, säger Herren.

172. Huru beghnues Herrens bön?

Fader vår, som äst i himlom.

173. Swartill vill Gud uppmuntra oss derigenom, att wi så kalla honom Fader?

Gud vill härigenom med mildhet uppmuntra oss, att wi skola tro, att han är vår rätte Fader och wi hans rätta barn,

på det wi skola bedja honom trösteligen och med all tillförsigt, såsom goda barn sin älskelige fader.

1 Joh. 3: 1. Sen till, hurudan kärlek Fadern hafwer bewist oss, att wi kallas Guds barn.

Matt. 7: 11. Är det så, att I, som onde ären, kunnen likwäl gifwa edra barn goda gåfwor; huru mycket mer warder eder Fader, som är i himmelen, gifwande dem godt, som bedja af honom.

174. Swarför behöfwa wi särskildt wid bönen uppmuntras till frimodighet och förtrostan?

Wi behöfwa särskildt wid bönen en sådan uppmuntran, emedan wi på ett synnerligt sätt påminnas om vår egen omwärdighet, då wi skola träda fram till Herren, den helige.

175. Swarför har Kristus lärt oss att bönen säga: Fader vår?

För att derigenom påminna oss,

wi i kärleken skola bedja med hwarandra och för hwarandra.

1 Tim. 2: 1. Så förmanar jag nu, att man för all ting hafwer böner, åkallan, förböner och tackfägelse för alla menniskor.

176. Swarför har Kristus lärt oss att i bönen säga: Fader vår, som äst i himlom?

Kristus vill dermed påminna oss Guds oändliga härlighet och magt, genom hwilken han förmår göra öfwer allt det wi bedja eller tänka.

Esj. 3: 14, 15. Jag böjer mina knän till vår Herres Jesu Kristi Fader, den der rätte fadern är öfwer allt det fader heter i himmelen och på jorden.

Första Bönen.

Helgadt warde ditt namn.

177. Swarom bedja wi i första bönen?

Wi bedja i denna bön, att Guds namn, som i sig sjelf är heligt, må äfwen hållas heligt hos oss.

Ps. 115: 1. Se och, Herre, icke oss, utan ditt namn gif äran, för din nåds och san- nings skull.

178. När hålles Guds namn heligt hos oss?

Guds namn hålles heligt hos oss, när Guds ord läres rent och klart och wi derester lesa heligt, såsom Guds barn egnar.

Ser. 23: 28. Den som mitt ord hafwer, han predike mitt ord rätt.

Matt. 5: 16. Låten edert ljus lysa för menniskorna, att de måga se edra goda gerningar och prisja eder Fader, som är i himmelen.

179. Swilken ohelgar Guds namn?

Den som lärar och lefwer annorlunda, än Guds ord lärar, han ohelgar ibland oss Guds namn.

Matt. 15: 9. De tjena mig såfångt, lärande den lärdom, som är menniskobud.

Rom. 2: 23. Du berömmar dig af lagen och wanhedrar Gud med lagens öfwerträdning.

Andra Bönen.

Tillkomme ditt rike.

180. Hvad förstås med Guds rike?

Med Guds rike förstås nådens rike på jorden, der Gud genom ordet och sakramenten tillbjuder och meddelar menniskorna sin nåd,

och som i himmelen blifwer ett härighetens rike, der Gud gifwer sina trogna ewigt lif och salighet.

Matt. 10: 7. Gån och prediken och sägen: himmelriket är kommet hardt när.

2 Tim. 4: 18. Herren skall förlossa mig af all ond gerning och frälja mig till sitt himmelska rike.

181. Kommer icke Guds rike, utan att wi bedja derom?

Guds rike kommer wisseligen af sin egen kraft, och icke genom kraften af vår bön;

men wi böra dock genom bönen bereda väg för Guds rike både hos oss sjelfwa och hos andra.

182. Hwarom bedja wi således i andra bönen?

Wid bedja i denna bön, att Guds rike må komma in i vårt hjerta

samt alltmör förökas och befästas bland våra medmenniskor, till dess det omsider ewigt fulländas i himmelen.

Matt. 6: 33. Söken först efter Guds rike och hans rättfärdighet.

2 Tesj. 3: 1. Bedjen för oss, att Herrens ord må hafwa framgång och prisadt warda.

Upp. 19: 6. Halleluja, ty vår Herre, allsmäktig Gud, hafwer intagit riket.

183. När kommer Guds rike in i vårt hjerta?

Guds rike kommer in i vårt hjerta, när han gifwer oss sin Helige Ande, att wi genom hans nåd sätta tro till hans heliga ord.

Mark. 1: 15. Guds rike är för handen: bättren eder och tron evangelium.

184. Hvad werkås derigenom, att Guds rike kommit in i vårt hjerta?

Derigenom werkås, att wi lefwa gubeligt här i tiden och sedan saligt i ewigheten.

Rom. 14: 17. Guds rike är rättfärdighet och frid och fröjd i den Helige Ande.

Dan. 7: 18. Den Högstes helige skola intaga riket och skola besitta det i ewig tid.

Tredje Bönen.

Gör din wilje, såsom i himmelen, så också på jorden.

185. Sker icke Guds wilja, utan att wi bedja derom?

Guds goda och nådiga wilja sker äfwen vår bön förutan.

Ps. 33: 11. Herrens råd blifwer ewighet.

186. Swarest sker Guds wilja alltid och fullkomligt?

Guds wilja sker alltid och fullkomligt i himmelen hos de heliga englarna och de saliga menniskorna, hwilka lofwa, lyda och tjena Gud i ewighet.

Pf. 103: 20. Lofwen Herren, S hans englar, S starke hjeltar, som hans befallning uträtten, att man hans ords röst höra skall.

Dan. 7: 10. Tusen sinom tusen tjente honom, och tio sinom hundra tusen stodo för honom.

187. Svarom bedja wi då i tredje bönen?

Wi bedja i denna bön, att Gud måtte göra sin goda och nådiga wilja rådande öfwen hos oss.

188. När är Guds wilja rådande hos oss?

Guds wilja är rådande hos oss, när wi så helga hans namn och så öppnat vårt hjerta för hans rike, att ingen magt får hindra oss att troget göra hwad Gud bjuder och tåligt lida hwad han pålägger.

1 Mos. 17: 1. Jag är Gud allsmäktig; wandra för mig och war fullkomlig.

2 Tim. 2: 3. Vid och umgäll såsom en god Jesu Kristi stridsman.

189. Swwilka äro de magter, som söka förhindra Guds wilja?

Våra andeliga fiender, djefwulen, werlden och vårt eget kött,

hwilka icke tillstādja, att wi helga Guds namn, och att hans rike kommer till oss.

2 Kor. 11: 3. Jag fruktar, att såsom ormen beswef Ewa med sin illfundighet, så warda och edra sinnen förwända ifrån ensaligheten i Kristus.

Matt. 18: 7. We werlden för förargelses skull, ty förargelse måste ju komma; dock we den mennista, genom hwilken förargelse kommer.

Gal. 5: 17. Köttet hafwer begärelse emot Anden och Anden emot köttet.

190. Swwad förstås med werlden?
Med werlden förstås de oomwända menniskorna samt deras onda wäsende och förargliga lefwerne.

191. Swwad förstås med vårt eget kött?
Med vårt eget kött förstås vår genom synden förderfwade natur.

192. Swwad gör Gud sin wilja rådande hos oss?

Gud gör sin wilja rådande hos oss, när han bryter och förhindrar vår köttsliga wilja och förtager allt ondt råd, djefwulens och werldens anslag;

och när han styrker och behåller oss fasta i sitt ord och i tron i alla våra lifsdagar.

Luk. 12: 32. Fruktad dig icke, du lilla hjord, ty eder Faderns godwilje är så, att han will gifwa eder riket.

1 Petr. 1: 5. Med Guds magt bewarens S genom tron till jalighet.

Fjerde Bönen.

Vårt dagliga bröd gif oss i dag.

193. Swwad förstås här med dagligt bröd?
Med dagligt bröd förstås här allt det, som tillhör lifwets uppehälle och

nödtorst, såsom mat och dryck, kläder, hus och hem m. m.

Ordspr. 30: 8. Fattigdom och rikedom gif mig icke, men låt mig min afstilda del af spis få.

194. Gifwer Gud icke dagligt bröd utan vår bön?

Gud gifwer äfwen utan vår bön dagligt bröd åt alla menniskor, jemväl de onda.

Pj. 145: 15. Allas ögon wänta efter dig, och du gifwer dem sin spis i sin tid.

Matt. 5: 45. Han låter sin sol uppgå öfwer onda och goda och låter regna öfwer rättfärdiga och orättfärdiga.

195. Swarför är det då nödigt att bedja om dagligt bröd?

Om wi icke i tron begära det dagliga brödet och mottaga det såsom en Guds gåfwa, så kunna wi icke hafwa den rätta wälsignelsen deraf.

Matt. 4: 4. Menniskan lefwer icke allenast wid bröd, utan af hwart och ett ord, som går af Guds mun.

1 Tim. 4: 4, 5. Allt det Gud skapat hafwer är godt, och intet bortkastandes, som med tacksägelse taget warder; ty det warder helgadt genom Guds ord och bönen.

196. Swarom bedja wi alltså i fjerde bönen?

Wi bedja i denna bön icke blott att Gud må gifwa oss vårt dagliga bröd, utan också att wi måtte erkänna denna Guds wälgerning och med tacksamhet undsjå vårt dagliga bröd.

197. Swarför säga wi: gif oss i dag?

Emedan wi icke skola af misströstan förja för morgondagen, utan trygga oss derwid, att Guds godhet är hwarje morgon ny.

Matt. 6: 34. Sörjen icke för morgondagen, ty morgondagen hafwer sjelf sin omsorg med sig: det är nog att hwar dag hafwer sin egen plåga.

Klag. 3: 22, 23. Herrens mildhet är det, att ännu icke är ute med oss; hans barmhertighet hafwer ännu icke ände; utan hon är hwar morgon ny.

Femte Bönen.

Och förlåt oss våra skulder, såsom och wi förlåta dem oss skyldige äro.

198. Swad bekänna wi inför Gud genom femte bönen?

Wi bekänna inför Gud vår stora skuld, som wallar, att wi icke äro värda något af allt det, hwarom wi bedja, och kunna icke heller förtjena det.

Pj. 69: 6. Mina skulder äro dig intet förskylda.

199. Swarom bedja wi i denna bön?

Wi bedja i denna bön, att vår himmelske Fader icke wille se till våra synder och för deras skull wägra oss vår bön,

utan att han wille af nåd för Kristi skull tillgifwa oss allt hwad wi brutit.

Pj. 51: 11. Wand bort ditt ansigte ifrån

mina synder, och afplana alla mina misgärningar.

Ps. 25: 7. Tänk icke uppå min ungdoms synder och min öfwerträdelse; men tänk uppå mig efter din barmhertighet för din godhets skull, Herre.

200. Behöfwa wi bedja denna bön, äfwen sedan wi blifwit af Gud benådade?

Ja, wi behöfwa alltid bedja om syndernas förlåtelse, ty wi synda i mångahanda måtto dagligen och förtjena intet annat än straff.

Ps. 130: 3. Om du, Herre, will tillräkna synderna, Herre, ho kan blifwa beståndande?

201. Swad loswa wi med de orden: såsom ock wi förlåta dem oss skyldige äro?

Wi loswa dermed, att wi, som af Gud undsfätt och begära syndernas förlåtelse, skola ock af hjertat förlåta och gerna göra dem godt, som bryta emot oss.

Efej. 4: 32. Förlåten den ene den andre, såsom ock Gud genom Kristus hafwer förlåtit eder.

Matt. 6: 15. Om I icke förlåten menniskorna deras brott, så skall eder Fader icke heller förlåta eder edra brott.

Sjette Bönen.

Och inled oss icke i frestelse.

202. Frestar Gud någon?

Nej, Gud pröfwar väl menniskans tro, hopp och tålamod, men han frestar ingen.

Jak. 1: 13. Ingen säge, då han frestad warder, att han af Gud frestad warder; ty

Gud frestas icke af ondt, han frestar ock ingen.

203. Swilka äro då de, som fresta oss.

De andeliga fienderna: djefwulen, werlden och vårt eget kött.

204. Swad förstås dermed att de andeliga fienderna fresta oss?

Dermed förstås, att de söka bedraga och förföra oss till wantro, förtwiflan och andra swåra synder och laster.

1 Petr. 5: 8. Eder fiende djefwulen går omkring såsom ett rytande lejon och söker hwem han uppsluka må.

Ordspr. 16: 29. En arg menniska lockar sin nästa och förer honom in på en ond väg.

Jak. 1: 14. Swar och en warder frestad, då han af sin egen begärelse dragen och lockad warder.

205. Swarom bedja wi i sjette bönen?

Wi bedja i denna bön, att Gud af sin nåd wille från oss afwända frestelserna,

men, om wi dermed försökas, att han då wille gifwa oss kraft till att strida mot dem och ändtligen behålla segern.

1 Kor. 10: 13. Gud är trofast, som icke låter eder frestas öfwer eder förmåga, utan gör med frestelsen en utgång, så att I kunnen draga det.

206. När få wi efter Guds löfte wänta hans hjälp i frestelserna?

Wi få wänta Guds hjälp i frestelserna, när wi hwarken sjelfwe fasta oss i dem

eller försumma att under waksam-

het och bön hos Gud söka kraft till seger.

Matt. 4: 7. Herren din Gud skall du icke fresta.

Matt. 26: 41. Vaken och bedjen, att I fallen icke uti frestelse.

Efes. 6: 13. Tagen på eder allt Guds harnest, att I mågen emotstå i den onda dagen och all ting wäl uträtta och bestående blifwa.

Sjunde Bönen.

Utan fräls oss ifrån ondo.

207. Swarom bedja wi i sjunde bönen?

Wi bedja slutligen i denna bön, att vår himmelske Fader wille förlossa oss från allt ondt och farligt både till kropp och själ.

208. Hur förlossar oss Gud här i tiden från allt ondt och farligt?

Gud afwänder det som är ondt och farligt,

eller hjälper derifrån,

eller oss gifwer han nåd att i tålamod bära den börda, som han pålägger.

Pj. 91: 4. Herren skall betäcka dig med sina fjädrar, och ditt hopp skall vara under hans wingar.

Pj. 91: 15. Han åfallar mig, ty will jag höra honom; jag är när honom i nöden; jag skall taga honom derut och låta honom till ära komma.

2 Kor. 12: 9. Vät dig nöja åt min nåd; ty min kraft är mäktig i de swaga.

209. När warda wi alldeles frälste ifrån ondo?

Wi warda alldeles frälste ifrån ondo, när wi framhärdat i tron på Kristus till lifwets slut och Gud gifwer oss en salig hädanfärd samt nådeligen tager oss af denna sorgedal till sig i himmelen.

Upp. 21: 4. Gud skall afsterka alla tårar af deras ögon, och ingen död skall sedan vara, icke heller gråt, icke heller rop, icke heller någon wärk warder mer, ty det första är förgånget.

210. Swarmed slutar Herrens bön?

Herrens bön slutar med denna lofsägelse:

Ty riket är ditt och magten och härligheten i ewighet.

211. Swarför sluta wi bönen med denna lofsägelse?

Wi wilja dermed bekänna vår tro, att den himmelske Fadern will och kan och skall nådeligen höra våra böner.

Efes. 3: 20, 21. Honom som rikeligen förmår göra oss allt det wi bedja eller tänka, efter den kraft, som werkar i oss, honom ware ära i församlingen genom Kristus Jesus i all tid ifrån ewighet till ewighet.

212. Swad lärer dig ordet Amen, som är tillagdt bönerna i Fader vår?

Ordet Amen lärer mig, att jag skall vara wiß derom, att sådana böner äro vår himmelske Fader behagliga och hörda af honom;

ty han har sjelf befallt oss bedja så och lofwat, att han will höra oss.

Luf. 11: 9. Bedjen, och eder skall gifwet warda; söken, och I skolen finna; klappen, och eder skall warda upplåtet.

213. Huru vill du således sluta ditt Fader vår?

Jag vill i tron säga mitt amen, amen, det är: ja, ja, det skall så ske.

Fjerde Hufvudstycket.

Döpsens Sakrament.

214. Hvad är sakrament?

Sakrament är ett heligt, af Kristus instiftadt verk, hwaruti han genom synliga och jordiska ting meddelar osynliga och himmelska nådegåfwor.

215. Hvilka äro sakramenten?

Döpsens sakrament och altarets sakrament eller Herrens nattward,

hvilka i gamla testamentet förebildades genom omskärelsen och påskålmet.

I.

216. Hvad är döpsen?

Döpsen är icke blott watten, utan ett watten, förordnad genom Guds bud och förbundet med Guds ord.

217. Med hvilka ord instiftade Kristus den heliga döpsen?

Kristus sade till sina lärjungar:

Wig är gifwen all magt i himlen och på jorden. Gån för den skull ut och lären alla folk,

och döpen dem i namn Faderns och Söns och den Helige Andes, och lären dem hålla allt det jag hafwer eder befalt.

Matt. 28: 18—20.

218. Huru skola wi rätt förstå Kristi ord: lären alla folk?

Kristus befäller med dessa ord, att alla menniskor och folk skola göras till hans lärjungar.

Apk. 2: 39. Eder är löftet gjort och edra barn och alla dem, som fjerran äro, hvilka Herren war Gud här till kallande warder.

219. Huru skola menniskorna, enligt Kristi bud, göras till hans lärjungar?

De skola döpas med watten i Faderns, Söns och den Helige Andes namn

och läras att hålla allt det Kristus har befalt.

220. Hvilket ord har Kristus således förbundet med watten i döpsen?

Med watten i döpsen har Kristus förbundet det ordet: i Faderns, Söns och den Helige Andes namn.

221. Hvad innebär det att wi döpas i Faderns, Söns och den Helige Andes namn?

Det innebär, att wi genom dopet komma i gemenskap med den treenige Guden och blifwa medlemmar i hans församling, så att wi kunna i tron

hålla of till honom såsom vår fader,
återlöfjare och heliggörare.

Gal. 3: 26, 27. I ären alle Guds barn
genom tron på Kristus Jesus. Ty I, så
många som döpte ären till Kristus, hafwen
eder ifklädt Kristus.

1 Kor. 12: 13. Wi äro uti en ande alle
döpte till en lekamen.

222. Skola äfwen barnen genom dopet
göras till Kristi lärjungar?

Äfwen barnen skola genom dopet gö-
ras till lärjungar, ty Kristus säger:

Låten barnen komma till mig
och förmenen dem icke, ty sådana
hör Guds rike till;

och: utan en warder född af
watten och Anden kan han icke
ingå i Guds rike.

Mark. 10: 14; Joh. 3: 5.

II.

223. Swilka nådegåfwor gifwas of ge-
nom dopet i den treenige Gudens namn?

Genom dopet i den treenige Gudens
namn gifwes of allt det goda, som Cri-
stus åt of förwärfwat,

nemligen syndernas förlåtelse,
frälsning ifrån döden och djefwulen
samt ewig salighet.

Apg. 2: 38. Swar och en af eders låte
sig döpa i Jesu Kristi namn till syndernas
förlåtelse.

Kol. 2: 13. Gud hafwer of gjort eders
lefwanne med Kristus, då I döde woren i
synderna.

Kol. 1: 12, 13. Tackem Fadern, hwilken
of uttagit hafwer från mörkrets wäldighet

och hafwer författ of uti sin älskelige sons
rike.

1 Petr. 3: 21. Wattnet gör nu of of sa-
liga i dopet.

224. Swarigenom tillegna wi of dopets
nådegåfwor?

Genom tron på Guds ord och löften.

225. Swilka äro Guds ord och löften om
nådegåfwor i dopet?

Vår Herre Jesus Kristus säger i
Marci sista kapitel:

Den der tror och blifwer döpt,
han skall warda salig;

men den der icke tror, han
skall warda fördömd.

226. Huru sammansattas här alla de nå-
degåfwor, som wi undfå i dopet?

De sammansattas alla i det ordet:
warda salig.

III.

227. Swad är det som werkar, att wi i
dopet undfå dessa nådegåfwor?

Wattnet werkar det wisseligen icke;
utan Guds ord, som är med och när
wattnet,

och tron, som omfattar det med wattnet
förenade ordet och förtröstar derpå.

228. Huru beror dopets werkan af Guds
ord?

Guds ord gör wattnet till en döpelse,
ty utan Guds ord är det blott watten
och ingen döpelse; men med Guds ord
är det en döpelse, det är: ett nåderikt
lifwets watten och ett bad till ny födelse
i den Helige Ande.

Ef. 5: 25, 26. Kristus älskade församlingen och hafwer utgifwit sig sjelf för henne, på det han henne helga skulle, och hafwer gjort henne ren i wattenets bad genom ordet.

229. Huru beror dopets werkan af tron?

Vår tro gör wisseligen icke wattenet till en döpelse, men den salighet, som i dopet gifwes, tillegna wi oss och behålla allenast genom tron.

Rom. 3: 3, 4. Skulle deras otro göra Guds trohet om intet? Bort det.

Ef. 2: 8. Af nåden ären I frälste genom tron, och det icke af eder, Guds gåtwa är det.

230. Hwarför kallas dopet ett nåderikt lifwets watten och ett bad till ny födelse?

Emedan wi, som af naturen äro födde i synd, genom dopet blifwa delaktiga af frälsningens nåd och dermed undfå nytt lif i Kristus.

Joh. 3: 6. Det som är födt af kött, det är kött, och det som är födt af Anden, det är ande.

231. Huru beprisar aposteln Paulus det heliga dopet såsom ett bad till ny födelse?

Aposteln Paulus säger till Titus i det tredje kapitlet:

Efter sin barmhertighet gjorde han oss saliga genom den nya födelsens bad och den Helige Andes förnyelse,

hvilken han öfwer oss rikeligen utgjutit hafwer genom vår Frälsare Jesus Kristus,

på det wi skola rättfärdige warda genom hans nåd och arfwingar blifwa till ewinnerligt lif efter hoppet.

Det är ju ett fast ord.

IV.

232. Hwartill förbindas wi genom dopet?

Wi förbindas till att så använda den nåd wi undfått i dopet, att wi dö med Kristus och uppstå med honom.

233. Huru skola wi dö med Kristus?

Den gamla människan hos oss skall förqwasas och dödas.

234. Hwad förstås dermed, att den gamla människan förqwasas och dödas?

Dermed förstås, att wi genom daglig bättring befrias från köttets lustar, så att wi allt mer bortlägga och öfverwinna synden.

Ef. 4: 22. Så läggen nu bort ifrån eder den gamla människan, den I förr med umgungen, hwilken genom lustar i willfarelse sig förderwar.

235. Huru skola wi uppstå med Kristus?

En ny människa hos oss skall dagligen framkomma och uppstå.

236. Hwad förstås dermed, att en ny människa dagligen framkommer och uppstår?

Dermed förstås, att wi genom daglig bättring allt mer förnyas till Guds beläte, så att wi allt willigare tjena honom i rättfärdighet och helighet.

Ef. 4: 23, 24. Förnyen eder i edert sinnes anda och ifloden eder den nya men-

niskan, den efter Gud skapad är i sannskyl-
dig rättfärdighet och helighet.

237. Huru undervisar och aposteln Paulus
om det, hwartill wi förbindas genom dopet?

Aposteln Paulus säger till Romarna
i det sjette kapitlet:

**Vi äro begrafne med Kristus
genom dopet i döden,**

**att, såsom Kristus är uppväckt
ifrån de döda genom Faderns här-
lighet, så skola och wi wandra i
ett nytt lefwerne.**

238. Huru skola de döpta barnen läras
att rätt använda döpsens nåd?

De döpta barnen skola genom för-
äldrarnas och församlingens försorg krist-
ligen uppfostras och i Guds ord under-
wisas till att genom Guds nåd hålla
allt det Jesus befallt.

Efej. 6: 4. I fäder, uppföden edra barn
i tukt och Herrens förmaning.

Matt. 18: 10. Sen till, att I förakten
ingen af dessa små; ty jag säger eder, att
deras englar i himmelen se alltid min Faders
ansigte i himmelen.

239. Swilka skola främst understödja för-
äldrarna i omsorgen om barnens kristliga
uppfostran?

Faddrarne, hwilka wid barnens dop
åtagit sig att näst barnens föräldrar
och i synnerhet wid deras fränsälle sorg-
fälligt tillse, att barnen uppväxa i tukt
och Herrens förmaning.

240. Swarigenom afslutas den kristliga
barnuppfostran i församlingen?

Den kristliga barnuppfostran i för-
samlingen afslutas derigenom att barnen
inför församlingen förhöras i sin kri-
stendomsfästkap,

afsläggja sin trosbekännelse, lofwa att
troget förwara och använda döpsens
nåd och derpå af församlingen wälsignas
samt undfå tillträde till Herrens he-
liga nattward.

241. Swarigenom förspilles döpsens nåd?

Döpsenåden förspilles derigenom att
den döpte icke låter den Helige Ande
hos sig verka en daglig bättring,

utan öfvergifwer Guds ord och bö-
nen, fattar lust till werlden och sam-
tycker till synden.

Efej. 4: 30. Bedröfwen icke Guds Helige
Ande, der I med beseglade ären till förlof-
ningens dag.

Ebr. 3: 12. Sen till, käre bröder, att
till äfwenlys uti någon af eder icke är ett
argt och otroget hjerta, som träder ifrån
lefswande Gud.

1 Joh. 2: 15. Den der älskar werlden,
i honom är icke Faders kärlek.

242. Hwar de ur döpsenåden fallne
intet gagn af sitt dop?

Den nåd, som Gud gifwer i dopet,
står å Guds sida fast, så att han söker
de fallna,

på det de i en sann bättring må
återwända till honom.

Efej. 34: 16. Jag skall uppsöka det bort-

tappade och igenhemta det förwillade och förbinda det fargade och stärka det swaga.

Jer. 3: 22. Så wänden nu om, I af-fälliga barn, så will jag hela eder af eder olydnad.

Femte Hufwudstycket. Altarets Sakrament eller

Herrens Nattward,

hwar till skriftermål är en beredelse.

243. Swad hör till skriftermål?

Till skriftermål höra två ting: syndabekännelse och aflösning.

244. Hwaruti består syndabekännelsen?

Syndabekännelsen består deruti, att en syndare med ångerfullt och botsfärdigt hjerta erkänner sina synder och begär förlåtelse för Kristi skull.

Ps. 32: 5. Sag sade: jag will bekänna för Herren min öfwerträdelse, då förlät du mig min synds misgärning.

245. Hwaruti består aflösningen?

Aflösningen består deruti, att Ordets tjenare, sedan wi bekant våra synder, tillsäger oss å Kristi wägnar syndernas förlåtelse.

Joh. 20: 23. Hwilka I förlåten synderna, dem förlåtas de.

246. Swad hafwa wi att besinna wid denna aflösning?

Att Gud allena är den, som förlåter

synder, och att ingen syndaförlåtelse undfås utan ånger och tro.

247. På huru många sätt kan skriftermålet ske?

Skriftermålet kan ske så wäl of-sentligen som enskildt, och det äfwen utan sammanhang med nattwardsång.

248. Swad är bannlysja?

Bannlysja är att utesluta en uppenbart obotsfärdig syndare från Herrens nattward, till dess han sig omwänder och bättrar.

Matt. 18: 18. Allt det I binden på jorden, det skall wara bundet i himmelen; och allt det I lösen på jorden, det skall wara löst i himmelen.

I.

249. Swad är altarets sakrament?

Altarets sakrament är vår Herres Jesu Kristi sanna lekamen och blod under bröd och win,

och kristna till att äta och dricka, af Kristus sjelf stiftadt och inrättadt.

250. Huru lyda instiftelseorden till altarets sakrament?

Så skrifwa evangelisterna Mattens, Markus, Lukas och aposteln Paulus:

Vår Herre Jesus Kristus i den natt, då han förrådd wardt, tog brödet, tackade, bröt det och gaf sina lärjungar och sade: tagen och äten;

detta är min lekamen, som för eder utgifwen warder.

Gören det till min åminnelse.

Sammalunda tog han ock kalken, tackade och gaf sina lärjungar och sade:

tagen och dricken häraf alle;

denne kalk är det nya testamentet i mitt blod, som för eder och för många utgjutet warder till syndernas förlåtelse.

Så ofta som I det gören, gören det till min åminnelse.

251. Till hwad ändamål har Kristus instiftat den heliga nattwarden?

Kristus har instiftat den heliga nattwarden, på det hans lärjungar skola hålla denna måltid till hans döds åminnelse

samt befästas i gemenskapen med honom och med hwarandra inbördes.

1 Kor. 11: 26. Så ofta I äten af detta bröd och dricken af denna kalk, skolen I förkunna Herrens död, till des han kommer.

1 Kor. 10: 17. Det är ett bröd; så äro wi många en lekamen, efter wi alle af ett bröd delaktige äro.

252. Swilka ohyuliga gäswor gifwer Kristus med brödet och winet i den heliga nattwarden?

Kristus gifwer med det wälsignade brödet sin sanna lekamen och med det wälsignade winet sitt sanna blod.

Matt. 26: 26. Tagen, äten; detta är min lekamen.

Matt. 26: 27, 28. Dricken häraf alle; ty detta är mitt blod, det nya testamentets.

1 Kor. 10: 16. Wälsignelsens kalk den wi wälsigna, är icke han Kristi blods delaktighet? Det brödet, som wi bryta, är icke det Kristi lekamens delaktighet?

253. Swarför kallas kalken det nya testamentet i Kristi blod?

Kalken kallas det nya testamentet i Kristi blod, emedan Kristus i nattwarden meddelar det nya förbundets nådegäswor, och detta förbund är besegladt genom hans blod.

II.

254. Swilka Jesu ord gifwa till känna, hwilken wälsignelse den heliga nattwarden medför?

Det gifwa de orden till känna: för eder utgifwen och utgjutet till syndernas förlåtelse.

255. Swad lära oss dessa ord om nattwardens wälsignelse?

Dessa ord lära oss, att syndernas förlåtelse, lif och salighet gifwas oss i detta sakrament; ty der syndernas förlåtelse är, der är ock lif och salighet.

Rom. 4: 8. Salig är den man, som Gud ingen synd tillräknar.

256. Huru gifwes syndernas förlåtelse i nattwarden?

I nattwarden förnyar och bekräftar Kristus våra synders förlåtelse.

257. Huru gifwes oss lif i nattwarden?

Det andeliga lif, som i dopet födes, blir genom nattwarden stärkt och förökadt, så att wi tillwära i tron och kärleken.

Joh. 6: 53. Utan S åten menniskones
jons kött och dricken hans blod, då hafwen
S icke lif i eder.

Joh. 15: 5. Jag är winträdet, S ären
grenarne; den som blifwer i mig och jag i
honon, han bär mycken frukt.

258. Swilken salighet beredes oss genom
nattwarden?

Genom nattwarden gifwes oss och
befästes den saliga wissheten, att wi ega
Kristus, som försonat oss med Gud och
skall bewara kropp och själ till de rätt-
färdigas uppståndelse.

Joh. 6: 54. Swilken som äter mitt kött
och dricker mitt blod, han hafwer ewinnerligt
lif, och jag skall uppväcka honon på ytter-
sta dagen.

III.

259. Swaras beror det, att nattwarden
medför en sådan wälsignelse?

Det beror icke af blotta ätandet och
drickandet, utan af Jesu löstesord: för
eder utgifwen och utgjutet till
syndernas förlåtelse,

och af tron, som omfattar dessa
löstesord och förtröstar på dem.

260. Huru beror nattwardens wälsignelse
af lötesorden?

Genom lötesorden blir den heliga
måltiden Herrens nattward; ty dessa
ord jemte det lekamliga ätandet och
drickandet äro det wäsentliga i detta
sakrament

261. Huru beror nattwardens wälsignelse
af tron?

Swarje nattwardsgäst undfår wis-
serligen Jesu lekamen och blod;

men den allena, som sätter tro till
Jesu löstesord, får hwad de innehålla
och lofwa, nemligen syndernas förlåtelse.

IV.

262. Swilken är då rätt beredd till den
heliga nattwardens åtnjutande?

Att fasta och lekamligen bereda sig
hör wäl till en utwärtas anständighet,
men wärdig och wäl beredd är blott
den, som sätter tro till de orden: för
eder utgifwen och utgjutet till
syndernas förlåtelse.

1 Kor. 14: 40. Äten all ting ärligen och
skidligen tillgå.

Ebr. 10: 22. Låt oss framgå med ett
jannstyldigt hjerta uti en fullkomlig tro.

263. Hwad betyder det att sätta tro till
dessa ord?

Det betyder att i ånger öfwer syn-
den af hjertat eftertrakta det, som dessa
ord utlofwa.

Matt. 5: 6. Salige äro de, som hungra
och törsta efter rättfärdigheten; ty de skola
blifwa mättade.

264. Swilken är owärdig och ossidlig till
den heliga nattwardens begående?

Den som icke känner och ångrar sin
synd och icke tror Jesu löstesord, utan

med twifwel förkastar dem, han är owärdig och ofsidlig, ty det ordet: för eder fordrar framför allt ett troende hjerta.

265. Swilken skada medför owärdig nattwardsgång?

Genom owärdig nattwardsgång blir menniskans andeliga tillstånd förwärradt och hennes ansvar förskadt.

1 Kor. 11: 29. Den owärdeligen äter och dricker, han äter och dricker sig sjelf domen, icke åttilljande Herrens lefamen.

1 Kor. 11: 27. Swilken nu owärdeligen äter af detta bröd eller dricker af Herrens kalk, han blifwer saker på Herrens lefamen och blod.

266. Swad böra wi iakttaga till undwiflande af owärdig nattwardsgång?

Wi skola under bön till Gud pröfwa vårt hjerta och vår wandel efter hans ord.

1 Kor. 11: 28. Pröfwe menniskan sig sjelf, och äte så af det brödet och dricke af den kalken.

267. Swarför är denna sjelfspröfning nödwändig?

Sjelfspröfningen är nödwändig, emedan wi utan den ej kunna rätt inse vårt syndasförderf och således ej heller hafwa någon rätt längtan efter Kristus.

1 Kor. 11: 31. Om wi sjelfwe dömde oss, så worde wi icke dömde.

268. När tåda wi rätt för den wälsignelse, som wi undfått i nattwarden?

Wi tåda rätt för nattwardens wälsignelse, när wi hafwa vår Trälsfare i trogen åminnelse och med hjerta, mun och wandel bekänna och prisa honom, som för oss är dödd och uppstånden.

Rol. 3: 17. Allt det I gören med ord eller gerning, det gören allt i Herrens Jesu namn, och tacken Gud och Fadern genom honom.

Lofwad ware Herren ifrån nu allt in till ewighet. Amen.

Gustafsan.

1. För öfwerheten.

Rom. 13: 1—4. Ingen öfwerhet är utan af Gud: den öfwerhet som är, hon är skickad af Gud. Dersför ho sig sätter emot öfwerheten, han sätter sig emot Guds skickelse; men de som sätta sig der emot, de skola få en dom öfwer sig. Ty de, som wäldet hafwa, äro icke dem till räddhåga, som wäl göra, utan dem som illa göra. Will du icke frukta för öfwerheten, så gör det godt är, så får du pris af honom; ty han är Guds tjenare dig till godo. Men gör du det ondt är, så må du räddas; ty han bär icke swärdet förgäfwes, utan han är Guds tjenare, en hämnare honom till straff, som illa gör.

2. För undersåtar.

Rom. 13: 1. Swar och en ware öfwerheten, som wäldet hafwer, underdånig.

1 Petr. 2: 13, 14. Waren underdånige all mensklig ordning för Herrens skull, ehwad det är konungen, såsom den öfwerste, eller besallningsmännerne, såsom de der sände äro af honom, de onda till straff och de goda till pris.

1 Tim. 2: 1, 2. Så förmanar jag nu, att man för all ting hafwer

böner, åkallan, förböner och tacksägelse för alla menniskor, för konungar och för all öfwerhet; på det wi måga lefwa uti ett roligt och stilla lefwerne i all gudsaktighet och ärlighet.

Matt. 22: 21. Gifwen kejsaren det kejsaren tillhör, och Gud det Gud tillhör.

3. För lärare i församlingen.

1 Tim. 3: 2—4; Tit. 1: 9. En biskop skall vara ostrafflig, en hustrus man, wälfande, nykter, sedig, gästgäware, läraktig; ingen drinkare, icke bitter, icke sniken efter slem winning, utan mild, icke tratosam, icke girig, den sitt hus wäl förestår, den der lydiga barn hafwer med all ärlighet. — Den der håller sig wid det ord, som wist är och lära kan; på det han må mäktig vara att förmana genom hellsam lärdom och öfwerwinna dem, som der emot säga.

2 Tim. 2: 15. Winnlägg dig att bewisa dig Gud en bepröfwad och ostraffelig arbetare, som rätt delar sanningens ord.

1 Tim. 6: 11. Far efter rättfärdigheten, gudsaktigheten, tron, kärleken, tålmod, fastmod.

1 Tim. 4: 12, 16. War de trogna en estersyn i ord, i umgängelse, i kärlek, i andan, i tron, i lyshet. Hafst på dig sjelf och på lärdomen; blif

i dessa stycken, ty om du så gör, fräl-
sar du dig sjelf och dem, som dig höra.

1 Petr. 5: 1—3. Presterna, som
äro ibland eder, förmanar jag: föden
Guds hjord, som är ibland eder, och
hafwen aft på honom, icke nödige utan
sjelswiljande, icke för slem winnings skull
utan af en god wilja, icke heller såsom
herrar öfwer sitt folk, utan waren hjor-
den till efterdömelse.

4. För åhörare.

Ebr. 13: 7. Tänken på edra lä-
rare, de eder Guds ord sagt hafwa, och
efterföljen deras tro.

Ebr. 13: 17. Waren edra lärare
lydige och följen dem, ty de waka öfwer
edra själar, såsom de der räkenfkap göra
skola; på det de måga göra det med
fröjd och icke med suckan, ty det är eder
icke nyttigt.

Jak. 1: 22. Waren ordets görare
och icke allenast hörare, bedragande eder
sjelfwa.

Rom. 2: 13. De äro icke rättfär-
dige för Gud, som höra lagen, utan
de som göra efter lagen, de warda rätt-
färdige hållne.

5. För gifta män.

Efes. 5: 25. I män, älsken edra
hustrur, såsom och Kristus älskade för-
samlingen och hafwer utgifwit sig sjelf
för henne.

Efes. 5: 28, 29. Männenne skola
älska sina hustrur såsom sina egna krop-
par. Den sin hustru älskar, han älskar
sig sjelf. Ty ingen hafwer någon tid
hatat sitt eget kött, utan hellre föder
och fordrar det, såsom och Herren för-
samlingen.

1 Petr. 3: 7. I män, bon när
edra hustrur med förnuft och gifwen
det qwinliga kärilet, såsom det der swa-
gast är, sin ära, såsom och medarfwin-
gar till lifwets nåd.

Kol. 3: 19. I män, älsken edra
hustrur och waren icke bittre emot dem.

6. För gifta qvinnor.

Efes. 5: 22—24. Hustrurna ware
sina män underdåniga, såsom Herren;
ty mannen är hustruns hufwud, såsom
och Kristus är församlingens hufwud.
Såsom nu församlingen är underdånig
Kristus, så skola och hustrurna uti all
ting wara sina män underdåniga.

Tit. 2: 4, 5. Qvinnorna böra
älska sina män, hafwa sina barn kära,
wara sediga, kyska, husaktiga, fromma,
sina män underdåniga; på det Guds
ord icke skall försmädat warda.

1 Petr. 3: 3, 4. Deras prydnung
skall icke wara utwertes; utan om den
fördolda menniskan i hjertat är utan
wanf med saltmodig och stilla ande, det
är kosteligt för Gud.

7. För föräldrar.

Ef. 38: 19. Fadern skall lära barnen Herrens sanning.

Efes. 6: 4. I fäder, reten icke edra barn till wrede, utan uppföden dem i tukt och Herrens förmaning.

Ordspr. 19: 18. Tukka din son, medan något hopp är.

8. För barn.

Efes. 6: 2, 3. Hedra din fader och din moder, hwilket är det första bud, som löfte med sig hafwer; på det dig skall wäl gå och du må blifwa långlifwad på jorden.

Kol. 3: 20. I barn, waren edra föräldrar lydiga i all ting, ty det tädes wäl Herren.

Ordspr. 23: 25. Låt din fader och din moder glädja sig.

Ordspr. 19: 13. En galen son är sin faders sorg.

Ordspr. 1: 8. Hör din Faders tuktan och förlåt icke din moders bud.

9. För husfäder och matmödrar.

Kol. 4: 1. I herrar, hwad lika och rätt är, det bewisen tjenarena, wetande, att I hafwen ed en herre i himmelen.

Luk. 10: 7. Arbetaren är sin lön wärd.

4 Mos. 24: 14. Du skall icke för-

hålla lönen för den som torstig och fattig är.

Jak. 5: 4. Si, arbetarens lön, hwilken I dem swikligen ifrån haft hafwen, ropar.

10. För tjenstefolk.

Efes. 6: 5, 8. I tjenare, waren hörige edra lekamliga herrar med räddhåga och bäsflan i edert hjertas ensalighet, såsom Kristus; icke tjenande alena för ägonen, såsom menniskor till wilja, utan såsom Kristi tjenare görande det Gud will utaf hjertat; wetande, att hwad godt hwar och en gör, det skall han igen få af Herren, ehwad han är tjenare eller fri.

1 Petr. 2: 18. I tjenare, waren underdånige edra herrar med all fruktan, icke allenast de goda och saktmodiga, utan ock de genwördiga.

Tit. 2: 9, 10. Förmana tjenarena, att de äro sina herrar underdånige och uti all ting behaglige, icke genswarige, icke otrogne, utan all god trohet bewisande, på det de måga pryda Guds wår Frälsares lärdom i alla stycken.

11. För ungdom.

Pred. 12: 1. Tänk uppå din skapare i din ungdom.

1 Petr. 5: 5. I unge, waren de gamle underdånige. Hållen eder hårdt

wid ödmjukheten, ty Gud står emot de högfrådiga, men de ödmjuka gifwer han nåd.

Ordspr. 4: 23. Bewara ditt hjerta med all flit, ty der utaf går lifwet.

Ordspr. 1: 10. Min son, om skal-
lar locka dig, så följ icke.

Gal. 6: 7. Hvad människan sår,
det skall hon också uppskåra.

12. För alla människor.

Rom. 13: 9. Du skall älska din
nästa som dig själv.

Matt. 7: 12. Allt det I nu wil-
jen människorna skola göra eder, det
gören I också dem.

Rom. 12: 9, 10, 12, 15, 18. Kär-
leken ware utan skrymtan. Waren hwar
med annan wänlige uti broderlig kär-
lek. Waren glade i hoppet, tålige i
bedröfwelse, hållen på bedja. Glädjens
med dem, som glade äro, och gråten med
dem, som gråta. Om möjligt är, så
mycket som till eder står, så hafwen frid
med alla människor.

När hwar och en sin syssla sköter,
Så går allt väl, ehwad oss möter.

Morgon- och Aftonböner.

Morgonböner.

I Guds, Faderns och Sonens och den
Helige Andes namn. Amen.

Jag tackar dig, Gud, min käre himmel-
ste Fader, genom Jesus Kristus, din älskade
Son, att du i denna natt skyddat mig för
all skada och farlighet, och beder dig, att du
förlåter mig alla mina synder och i denna dag
nådeligen bewarar mig för synd, olycka och
allt ondt; så att mitt lefwerne och alla mina
gerningar må wara dig behagliga. Jag öf-
werlemnar mig med kropp och själ i dina
händer; din faderliga wård ware mitt be-
skydd. Amen.

Nåderike Gud och Fader, som skapat mig
till ditt barn, öfwer hwilket du med hwarje
morgon will låta din nåd wara ny, och der-
för låter mig åter upplefwa en ny dag, ware
du för denna din nåd af allt mitt hjerta
prisad. Herre, tag mig och de mina äfwen
i dag i din faderliga wård. Gif, att jag
må wara ett godt barn, på det mig må wäl
gå i tid och ewighet. Amen.

Fader wår, som äst i himlom, helgadt
warde ditt namn; tillkomme ditt rike; ske
din wilje såsom i himmelen, så också på jor-
den; wårt dagliga bröd gif oss i dag; och
förlåt oss våra skulder, såsom också wi förlåta
dem oss skyldige äro; och inled oss icke i fre-
stelse; utan fräls oss ifrån ondo; ty riket är
itt och magten och härligheten i ewighet.
Amen.

Herren wälsigne oss och beware oss; Her-
ren upplyse sitt ansigte öfwer oss och ware
nådig; Herren wände sitt ansigte till oss

och gifwe oss en ewig frid. I Guds, Faderns och Sonens och den Helige Andes namn. Amen.

Aftonböner.

I Guds, Faderns och Sonens och den Helige Andes namn. Amen.

Sag tackar dig Gud, min käre himmelske Fader, genom Jesus Kristus, din älskade Son, att du i denna dag skyddat mig för all skada och farlighet, och beder dig, att du förlåter mig alla mina synder och i denna natt nådeligen bewarar mig för synd, olycka och allt ondt; så att jag må trygg hwila och till din ära glad uppvakna. Sag öfwerlemnar mig med kropp och själ i dina händer; din faderliga wård ware mitt beskydd. Amen.

Waka öfwer oss, Herre, himmelske Fader, och bewara oss för allt ondt, både till kropp och själ; gif oss nåd att i denna natt trygge hwila under ditt beskärn; genom din Son, Jesus Kristus wår Herre. Amen.

Fader wår m. m.
Herren wälsigne oss m. m.

Bordsböner.

Före måltiden.

Allas ögon lita till dig, Herre, Allsmäktige. Du gifwer dem mat i sin tid; du upplåter din milda hand, och allt det, som lefwer, mättar du till behaglighet. Åra ware Fadern och Sonen och den Helige Ande i tid och ewighet. Amen.

Fader wår m. m.

Wälsigna oss, Herre Gud, himmelske Fader och dessa dina gäfwor, som du till kroppens uppehälle mildeligen förlånat oss, och gif oss din helige nåd, att wi måttligen och med tacksamhet mottaga och nyttja dem; genom din Son, Jesus Kristus, wår Herre. Amen.

Gud, med en nödtorstig spis
Du oss styrker här i lifwet.
Låt oss njuta, hwad du gifwit,
Måttligt och ditt namn till pris.

Efter måltiden.

Tacka Herren, ty han är god, hans mildhet warar i ewighet, han mättar den hungrige och uppfyller jorden med sin wälsignelse. Åra ware honom i tid och ewighet. Amen.

Fader wår m. m.

Vi tacka dig, himmelske Fader, för dessa dina gäfwor, som du låtit oss af din mildhet mottaga, och bedja dig, att såsom wår kropp af denna spis undsfatt sin näring, också wår själ må af ditt heliga ord styrkas och wedergwidkas; genom din Son, Jesus Kristus, wår Herre. Amen.

För mat och dryck dig ware lof, o Gud!
Lär mig i tro att hålla dina bud.

Syndabekännelsen.

Sag, fattig, syndig människa, som med synd född jemwäl sedan i alla mina lifsdagar på mångfaldigt sätt emot dig brutit hafwer, bekänner af allt hjerta inför dig, helige och rättfärdige Gud, kärleksrike Fader, att jag icke hafwer älskat dig öfwer allting, icke min nästa såsom mig sjelf. Emot dig och dina heliga bud hafwer jag syndat med

tänkar, ord och gerningar, och wet mig för den skull en ewig fördömmelse wärd wara, om du skulle så döma mig, som din rättwisa kräwer och mina synder förtjent hafwa. Men nu hafwer du, käre himmelske Fader, utlofwat att med mildhet och nåd omfatta alla betsfärdiga syndare, som sig till dig omvända och med en lefwande tro fly till din faderliga barmhertighet och Frälsarens Jesu Kristi förtjenst. Med dem will du öfwerse, ehwad de emot dig brutit hafwa, och aldrig mer tillräkna dem deras synder. Deruppå förlitar jag mig, arme syndare, och beder dig trösteligen, att du, efter samma ditt löfte, wärdes wara mig misstundsam och nådig samt förlåta mig alla mina synder, ditt heliga namn till pris och ära.

Den allsmågtige, ewige Gud, för sin stora outgrundliga barmhertighet och Frälsarens Jesu Kristi förtjenst, förlåte oss alla våra synder och gifwe oss nåd att bättra vårt lefwerne och få med honom ett ewigt lif! Amen.

De Sju

Konung Davids

Bot = Psalmer.

Den Första: (Psalm. 6).

1. En Psalm Davids till att föreljunga på åtta strängar.

2. Ad Herre! straffa mig icke i dine wrede, och nåps mig icke i dine grymhet.

3. Herre, war mig nådelig, ty jag är swag: hela mig, Herre, ty mine ben äro försträckt.

4. Och min själ är swärliga försträckt: ad Herre, huru länge?

5. Vänd dig, Herre, och undsjätt mina själ: hjelp mig för dina mildhet skull.

6. Ty i döden tänker man intet på dig: ho will tacka dig i helwete?

7. Jag är så trött af juckande: jag gör mina säng flytande i hela nattene; och wä- ter mitt läger med mina tårar.

8. Mitt ansigte är förfallet af sorg, och är gammalt wordet: ty jag warder trängd på alla sidor.

9. Wiser ifrå mig alle ogerningsmän; ty Herren hör min gråt.

10. Herren hör min bön; mina bön anammar Herren.

11. Alle mine fiender komme på stam, och försträcks swärliga; wände sig tillbaka, och komme på stam hasteliga.

Den Andra: (Psalm. 32).

1. En underwisning Davids. Säll är den, hwilkom öfwerträdelsen förlåten är, dem synden öfwerstyld är.

2. Säll är den menniska, som Herren icke tillräknar misgerning: i hwilkens anda ingen falskhet är.

3. Ty då jag wille förtigat, försmäktade min ben genom min dagliga gråt.

4. Ty din hand war dag och natt swär på mig; så att min wätska borttorkades, såsom det om sommaren tort warder. Sela.

5. Dersöre bekänner jag dig mina synd, och förstyler intet mina misgerning; jag jade: Jag will bekänna för Herranom min öfwerträdelse; då förlåts du mig mine synds misgerning. Sela.

6. För detta skola alle helige bedja dig i rättom tid: dersöre när stora watuflooder komma, skola de intet räcka in till dem.

7. Du äst mitt bestärm, bewara mig det

för ångest; att jag förlorad må ganska gladeliga fröjdas. Sela.

8. Jag vill undervisa dig och lära dig vägen, den du wandra skall; jag skall leda dig med mine ögon.

9. Warer icke såsom hästar och mular, som intet förstånd hafwa; hwilkom man måste lägga bett och betfel i munnen, om de icke till dig wilja.

10. Den ogudaktige hafwer många plågor; men den, som hoppas uppå Herran, honom skall barmhertighet omfatta.

11. Fröjder eder af Herranom, och warer glade, I rättfärdige; och berömmar eder, alle I fromme.

Den Tredje: (Psalm. 38).

1. En Psalm Davids till åminnelse.

2. Herre, straffa mig icke i dine wrede; och näps mig icke i dine grymhet.

3. Ty din skott äro fastnad i mig; och din hand trycker mig.

4. Det är intet helbregda på min kropp för ditt hot skull; och ingen frid är i minom benom för mina synder skull.

5. Ty mina synder gå öfwer mitt hufvud; såsom en tung börda äro de mig förswåra wordna.

6. Min jär lufka och ruttna för min galenskap skull.

7. Jag går krokot och mycket luto; hela dagen går jag sorgse.

8. Ty mina länder borttorfas med alfo; och intet helbregda är på minom kropp.

9. Jag är allt förmycket förfrossad och sönderflagen: jag ryter för mins hjertans oro skull.

10. Herre, för dig är allt mitt begär; och min suckan är dig intet fördold.

11. Mitt hjerta bafwar; min kraft ha

wer mig förlåtit: och mins ögons ljus är icke när mig.

12. Mine wänner och fränder stå gent emot mig, och se mina plågo; och mine näste tråda fast fjerran.

13. Och de der efter mina själ stå, de gildra för mig; och de, som mig ondt wilja, rådslå, huru de skada göra måga; och gå om med all list.

14. Men jag måste wara såsom en döfwer, och höra intet; och såsom en dumbe, den sin mun intet uplåter.

15. Och måste wara såsom en, den der intet hörer, och den der ingen genswar i sinom mun hafwer.

16. Men jag bidar, Herre, efter dig: du, Herre min Gud, warder mig hörandes.

17. Ty jag tänker, att de ju icke skola glädjas öfwer mig: om min fot stapplade, skulle de högeliga berömma sig öfwer mig.

18. Ty jag är gjord till att lida; och min wärk är alltid för mig.

19. Ty jag gör mina misgärning kunoga; och förjer för min synd.

20. Men mine fiender lesa och äro måf-tige; de mig utan skuld hata äro store.

21. Och de mig ondt göra för godt, sätta sig emot mig; derföre att jag far efter det godt är.

22. Förlåt mig icke, Herre; min Gud, war icke långt ifrå mig.

23. Skynda dig till att göra mig bistånd, Herre, min hjelp.

Den Fjerde: (Psalm. 51).

1. En Psalm Davids till att föresjunga;

2. Då den Propheten Nathan till honom kom, när han till BathSeba ingången war.

3. Gud, war mig nådelig efter dina god-

het; och afplana mina synd efter dina stora barmhertighet.

4. Twå mig wäl af mine misgärning, och rensa mig ifrå mine synd.

5. Förty jag känner mina misgärning, och min synd är alltid för mig.

6. Mot dig allena hafwer jag syndat, och illa gjort för dig; på det du må rätt blifwa i din ord, och icke straffad blifwa, då du dömd warder.

7. Si, jag är af syndelig fäd född; och min moder hafwer mig i synd afslat.

8. Si, du hafwer lust till sanningen, den i det fördolda ligger: du låter mig weta den hemliga wissheten.

9. Skära mig med Söp, att jag må ren warda; twå mig, att jag må jnöhwit warda.

10. Låt mig höra glädje och fröjd; att de ben, som du förkrossat hafwer, måga fröjda sig.

11. Wänd bort ditt ansigte ifrå mina synder; och afplana alla mina misgärningar.

12. Skapa i mig, Gud, ett rent hjerta; och gif i mig en ny wiß anda.

13. Förlasta mig icke ifrå ditt ansigte; och tag icke din Helga Ande ifrå mig.

14. Tröst mig igen med dine hjälp: och den frimodige anden upphålle mig.

15. Ty jag will lära öfwerträdarena dina wägar, att syndarena måga wända sig till dig.

16. Fräls mig ifrå blodskulder, Gud, som min Gud och Frälsare är: att min tunga må lofwa dina rättfärdighet.

17. Herre, upplåt mina läppar, att min mun må förkunna din pris.

18. Ty du hafwer icke lust till offer, eljes wille jag wäl gifwa dig det: och bränneoffer behaga dig intet.

19. De offer, som Gudi behaga, äro en bedröfwad ande: ett bedröfwadt och förkrossadt hjerta warder du, Gud, icke föraftandes.

20. Gör wäl wid Zion efter dina nåde; uppbygg murarna i Jerusalem.

21. Då stola dig behaga rättfärdighetenes offer, bränneoffer och heloffer: då skall man orar uppå ditt altare offra.

Den Femte: (Psal. 102).

1. En Bön dens eländas, när han bedröfwad är, och sin klagan för Herranom utgjuter.

2. Herre, hör mina bön, och låt mitt ropande till dig komma.

3. Gerdölj icke ditt ansigte för mig: i nödene böj dina öron till mig; när jag åkallar, så bönhör mig snarliga.

4. Ty mine dagar äro bortgångne såsom en rök: och mine ben äro förbrände såsom en brand.

5. Mitt hjerta är slaget och förtorkadt såsom hö; så att jag och förgäter äta mitt bröd.

6. Mine ben låda wid mitt kött af gråtande och suckande.

7. Jag är lika som en pelikan i öknene; jag är lika som en stenugla uti de förstörda städer.

8. Jag wakar, och är såsom en ensam fogel på taket.

9. Dagliga försmäda mig mine fiender: och de, som mig bespotta, swärja wid mig.

10. Ty jag äter ask såsom bröd, och blandar min dryck med gråt.

11. Gör ditt het och wrede skull: att du hafwer upphöjt mig och i grund nederlagit mig.

12. Mine dagar äro framgångne såsom en flugge; och jag borttorkas såsom gräs.

13. Men du, Herre, blifwer ewiwerliga, och din åminnelse ifrå släkte till släkte.

14. Statt upp, och förbarma dig öfwer

Zion: ty det är tid, att du äst nådelig, och stunden är kommen.

15. Ty dine tjenare wille gerna, att det skulle byggt warda; och sågo gerna, att dess sten och kalk tillredt worde.

16. Att Hedningarne måtte frukta ditt namn, Herre, och alle Konungar på jordene dina äro.

17. Att Herren bygger Zion, och låter se sig i sin äro.

18. Han wänder sig till de öfwergifnas bön, och försmår icke deras bön.

19. Det warde bestrifwet för de efterkommande: och det folk, som skall skapadt warda, skall lofwa Herran.

20. Ty han skådar af sine helga höjd och Herren ser af himmelen på jordena;

21. Att han skall höra dens fångnas juckande; och förlossa dödsens barn.

22. På det de skola i Zion predika Herrans namn, och hans lof i Jerusalem:

23. När folken samman komma och Konungariken till att tjena Herranom.

24. Han twingar på wägen mina kraft; han förkortar mina dagar.

25. Sag säger: Min Gud, tag mig icke bort i mina halftwa dagar: dina år wara ewinnerliga.

26. Du hafwer tillförene grundat jordena: och himlarna äro dina händers werk.

27. De måste förgås, men du blifwer; de skola alle föråldras såsom ett kläde; de skola förwandlade warda såsom en klädnad, när du förwandlar dem.

28. Men du blifwer, såsom du äst, och dine år taga ingen ända.

29. Dina tjenares barn warda blifwande; och deras jäd skall trifwas för dig.

Den Sjette: (Psalm 130).

1. En wisa i högre choren. Utur djupen ropar jag till dig, Herre.

2. Herre, hör mina röst; låt din öron ofta uppå mins böns röst.

3. Om du, Herre, will tillräkna synderna, Herre, ho kan blifwa beståndandes?

4. Ty när dig är förlåtelse, att man skall frukta dig.

5. Jag wänter efter Herran, min själ wänter; och jag hoppas uppå hans ord.

6. Min själ wänter efter Herran ifrå den ena morgonwäkten till den andra.

7. Israel hoppes uppå Herran: ty när Herranom är nåd, och mycken förlofning när honom.

8. Och han skall förlossa Israel ifrå alla hans synder.

Den Sjunde: (Psalm 143).

1. En Psalm Dawids. Herre, hör mina bön, förnim mina bön för dina sanning skull: bönhör mig för dina rättfärdighet skull.

2. Och gå icke till doms med din tjena; ty för dig är ingen lefwandes rättfärdig.

3. Ty fienden förföljer mina själ, och sönderslår mitt lif till jordena: han lägger mig i mörkret såsom de döda i werldene.

4. Och min ande är i mig bedröfwad; mitt hjerta är mig i mitt lif förtärdt.

5. Jag tänker uppå de förra tider: jag talar om alla dina gerningar, och säger af dina händers werk.

6. Jag uträcker mina händer till dig; min själ törster efter dig, såsom en torr jord. Sela.

7. Herre, bönhör mig snarliga, min ande förgås: göm icke ditt ansigte bort ifrå mig,

att jag dem icke lif warder, som i kulsna fara.

8. Låt mig bittida höra dina nåd; ty jag hoppas på dig: kungör mig den wäg, der jag uppå gå skall; ty mig trängtar efter dig.

9. Hjelp mig, Herre, ifrå mina fiendar: till dig hafwer jag tillflykt.

10. Lär mig göra efter ditt behag; ty du äst min Gud: din gode Ande före mig på en jämn wäg.

11. Herre, wedergwect mig för ditt namn skull; för mina själ utur nödene för dina rättfärdighet skull.

12. Och förgör mina fiendar för dina godhet skull; och förgör alla de, som mina själ bedröfwa: ty jag är din tjenare.

Symbolum Nicenum.

Jag tror på en Gud, allsmäktig Fader, skapare af himmelen och jorden, allt det som synligt och osynligt är.

Och på en Herre Jesus Kristus, Guds enfödde Son, och af Fadern född före all tid, Gud af Gud, ljus af ljus, sann Gud af sann Gud, född, icke gjord, samwarande med Fadern, genom hwilken all ting gjord äro. Swilken för oss mennistor och för vår salighet skull nedersteg af himmelen, och tog mandom genom den Helige Ande, af Jungfru Maria, och wardt en menniska; blef också för oss korsäst under Pontius Pilatus, dödd och begrawen. Och är på tredje dagen uppstånden efter Skrifterna, och uppfeg till himla; sitter på Faderns högra hand, och skall igenkomma i härlighet, till att döma lefwande och döda, på hwilens rike ingen ände wara skall.

Och på den Helige Ande, Herren och lifgifwaren, hwilken af Fadern och Sonen utgår, den tillfä med Fadern och Sonen tillbedd och ärad warder, den genom Profeterna talat hafwer.

Och en, helig, Allmännelig och Apostolisk kyrka. Jaa bekänner en böpelse till sondernas förlätsle, och förwäntar de dödas uppståndelse, och den tillkommande werldens lif. Amen.

Athanasii Symbolum.

Swilken som will salig warda, han skall för all ting hafwa den allmänneliga Kristliga Tron. Den henne icke fullkomligt och rent håller, han blifwer utan twiswel förtappad ewinnerliga.

Så är nu detta den allmänneliga Kristliga Tron, att wi dyrka en enig Gud i Tre Personer, och tre Personer i en enig Gudom.

Swarken sammanblande Personerna eller ätstijle det Gudomliga wäsendet.

Ty en annan är Faderns Person, en annan Sonens, en annan den Helige Andes.

Men Fadern och Sonen och den Helige Ande äro en enig Gud, jemlit i härligheten, jemlit i ewigt Majestät.

Hurudan Fadern är, sådan är Sonen, sådan är och den Helige Ande.

Oskapad är Fadern, oskapad Sonen, oskapad den Helige Ande.

Omätlig är Fadern, omätlig Sonen, omätlig den Helige Ande.

Ewig är Fadern, ewig Sonen, ewig den Helige Ande.

Död likwäl icke tre ewige, utan en ewig.

Såsom och icke tre oskapade och tre omätlige utan en oskapad och en omätlig.

Sammalunda allsmäktig är Fadern, allsmäktig Sonen, allsmäktig den Helige Ande.

Och likwäl icke tre allsmäktige, utan en allsmäktig.

Så är och Fadern Gud, Sonen Gud, den Helige Ande Gud.

Och likwäl icke tre Gudar, utan en Gud.

Alltså är Fadern Herre, Sonen Herre, den Helige Ande Herre.

Och likwäl icke tre Herrar, utan en Herre.

Ty såsom wi måste efter Kristlig sanning bekänna hwar Person för Gud och Herre.

Så kunna wi icke i en Kristlig Tro nämna tre Gudar eller tre Herrar.

Fadern är af ingen antingen gjord, skapad eller född.

Sonen är af Fadern allena, icke gjord, eller skapad, utan född.

Den Helige Ande är af Fadern och Sonen icke gjord, eller skapad, eller född utan utgående.

Så är nu en Fader, icke tre Fäder, en Son, icke tre Söner, en Helig Ande, icke tre Helige Andar.

Och icke deessa tre Personer är ingendera den

förste och ingendera den sifte, ingen den störste och ingen den minste.

Utan alla tre Personerna äro med hwarannan lika ewiga och lika stora.

Så att alldeles (som nu sagdt är) skola tre Personer i en Gudom, och en Gud i tre Personer bortalas warða.

Den som nu vill warða salig, han måste alltså hållat om tre Personer i Gudomen.

Men det är också af nöden till ewig salighet, att man stadeliga tror, att vår Herre Jesus Kristus är sannerlig menniska.

Så är nu det en rätt Tro, att wi tro och bekänne, att vår Herre Jesus Kristus, Guds Son, är både Gud och Menniska.

Gud är han af Faderns natur född före all tid, och Menniska är han af Moderns natur, timmeligen född.

Fullkommen Gud, fullkommen Menniska, med förnuftig själ och menstlig lefamen.

Jemlikt Fadern efter Gudomen, och mindre än Fadern efter Mandomen.

Swilken, ändock han är Gud och Menniska, så är han likwäl icke två utan en Kristus.

En är han, dock icke så, att Gudomen är förwandlad i Mandomen, utan Gudomen hafwer till sig anammat Mandomen.

Ja, han är alldeles en, dock icke så att de två Naturen äro sammanblandade, utan han är en enig Person.

Ly såsom kroppen och själen äro en Menniska, så är också Gud och Menniska en Kristus.

Swilken pint är för vår salighet, nedersaren till helwetet, på tredje dagen uppkänden ifrån de döda.

Uppfaren till himla, sitter på Guds Faders allsmågtiga högra hand.

Därför igenkommandes till att döma lefwande och döda.

Uti hwilken tillkommelse alla menniskor måste åter uppkä med sina kroppar.

Och skola göra räkenstap för sina egna gerningar.

Och de som godt hafwa gjort, skola ingå i den ewiga lifwet, men de som ondt hafwa gjort i den ewiga elden.

Detta är den allmänneliga Kristliga Tron; den henne icke fast och stadigt tror, han kan icke warða salig.